T086 TKL 4 (16) Luận Kim Cang Tiên Q1

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1512

LUAÄN KIM CANG TIEÂN Taùc giaû: Luaän sö Kim Cöông Tieân. Haùn dòch : Ñaïi sö Boà-ñeà Löu Chi.

QUYEÅN 1

Kim Cang Baùt-nhaõ Ba-la-maät neâu toång quaùt veà toâng chæ lôùn cuûa taùm boä, kheá hôïp vôùi cöông yeáu cuûa taát caû caùc kinh. Nhöõng gì ñöôïc kinh laøm saùng toû laø: chuyeân luaän veà Phaät-taùnh cuûa thöôøng quaû vaø nhaân cuûa haøng Thaäp ñòa. Khi nhaân ñaày, taùnh saùng thì coù söï caûm öùng hieän ngay nôi coõi ñôøi. Neân noùi taùm boä Baùt-Nhaõ, ñaõ duøng möôøi thöù nghóa ñeå giaûi thích möôøi caùch ñoái trò. Boä thöù nhaát coù möôøi vaïn keä laø Ñaïi phaåm Baùt nhaõ. Boä thöù hai goàm hai vaïn naêm ngaøn keä laø Phoùng Quang Baùt Nhaõ. Boä thöù ba goàm moät vaïn taùm ngaøn keä laø Quang Taùn Baùt Nhaõ. Boä thöù tö goàm taùm ngaøn keä laø Ñaïo Haønh Baùt Nhaõ. Boä thöù naêm goàm boán ngaøn keä laø Tieåu Phaåm Baùt Nhaõ. Boä thöù saùu goàm hai ngaøn naêm traêm keä goïi laø Thieân vöông vaán Baùt Nhaõ. Boä thöù baûy goàm saùu traêm keä goïi laø Vaên Thuø Baùt Nhaõ. Boä thöù taùm goàm ba traêm keä töùc laø Kim Cang Baùt Nhaõ naøy. Ñoù laø teân cuûa taùm boä. Baûy boä tröôùc vì dieät tröø töôùng chöa troïn veïn neân chæ goïi laø Baùt Nhaõ. Rieâng boä thöù taùm naøy thì vieäc dieät tröø töôùng ñöôïc taän cuøng, neân laáy teân rieâng laø Kim Cang. Boä thöù nhaát ñöôïc Nhö Lai giaûng noùi taïi thaønh Vöông xaù, sau khi Ngaøi thaønh ñaïo naêm naêm. Naêm boä keá tieáp, cuõng ñöôïc Phaät giaûng noùi taïi thaønh Vöông xaù. Coøn hai boä thöù baûy, taùm ñöôïc giaûng noùi taïi thaønh Xaù-baø-ñeà (Xaù-veä).

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 232

Boä Kim Cang Baùt Nhaõ naày chính laø do Toân giaû Tu Boà-ñeà nhôø Phaät löïc gia hoä, laäp baøy thöa hoûi vaø ñöôïc Nhö Lai traû lôøi. Noùi veà möôøi chöôùng ngaïi: 1. Chöôùng ngaïi veà khoâng coù töôùng cuûa vaät -Nhö trong Baùt Nhaõ noùi taát caû caùc phaùp höõu vi, voâ vi cho ñeán Nieát Baøn ñeàu laø Khoâng. Vì khoâng hieåu ñöôïc neân chuùng sanh chaáp vaøo ñoaïn kieán, cho taát caû phaùp ñeàu khoâng. Ñeå ñoái trò chöôùng naøy, Phaät baûo Toân giaû Tu Boà-ñeà: “Coù Boà-taùt Ma-ha-taùt haønh trì haïnh Ñaøn Ba-la-maät (Boá thí Ba-la-maät) cho ñeán Baùt- nhaõ Ba-la-maät (Trí tueä) nhö theá v.v...” Phaàn ñoái trò trong kinh naøy töùc ôû phaàn thöù ba. Kinh noùi: “Boà-taùt chaúng truï vaøo söï töôùng khi haønh Boá thí v..v..”, thì ñaây laø söï dieät tröø taän goác ñoaïn kieán naày. 2. Chöôùng ngaïi veà coù töôùng cuûa vaät -Nghe Nhö Lai noùi coù Boà-taùt tu haïnh saùu Ba-la-maät chuùng sinh suy tính phaùt sinh chaáp tröôùc vaøo thöôøng kieán, cho taát caû phaùp ñeàu coù. Ñeå ñoái trò chöôùng naøy, Phaät baûo Toân giaû Tu Boà-ñeà: “Boà-taùt chaúng thaáy mình laø Boà-taùt vaø caùc phaùp Ba-la-maät v...v”. Phaàn ñoái trò trong kinh naøy laø

ôû phaàn tu haønh. Kinh noùi: “Neáu Boà-taùt khôûi töôùng chuùng sanh, töôùng nhôn....thì chaúng phaûi laø Boà-taùt”. Ñaây laø dieät tröø thöôøng kieán. 3. Chöôùng ngaïi veà khoâng thaät coù maø gioáng nhö coù -Nhö Lai noùi caùc phaùp nhö saéc v.v... laø coù. Neáu ñaõ laø coù thì ñöøng neân noùi caùc phaùp laø khoâng. Ñoái trò chöôùng naøy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Caùc phaùp nhö saéc v.v... theå töôùng cuûa chuùng voán khoâng, nhö dôïn naéng (döông dieäm), voán khoâng coù maø döôøng nhö coù. Veà phaàn ñoái trò, kinh naøy noùi: “Chæ coù keû phaøm phu laø tham ñaém chaáp tröôùc vaøo söï töôùng v.v...” Ñaây laø dieät tröø “Thaät höõu kieán” (Chaáp thaät coù). Chöôùng thöù ba naøy coù gì khaùc vôùi Chöôùng thöù nhaát? Chöôùng thöù nhaát ôû tröôùc laø trình baøy chung taát caû phaùp höõu vi, voâ vi voán khoâng. Coøn Chöôùng thöù ba naøy chæ rieâng trình baøy caùc phaùp höõu vi laø khoâng. Song coù keû nghi thaéc maéc: Neáu caùc phaùp laø khoâng, taïi sao coù theå thaáy, maø laïi coù duïng laøm ñieàu khaùc? 4. Chöôùng ngaïi veà huûy boû töôùng. ÔÛ tröôùc, khi nghe Nhö Lai noùi caùc phaùp nhö saéc v.v... theå, töôùng cuûa chuùng laø khoâng, nhö dôïn naéng, voán khoâng coù maø döôøng nhö coù, chuùng sanh chaúng hieåu neân khôûi yù, cho Phaät taùnh, Nieát-baøn, phaùp voâ vi... cuõng ñoàng vôùi taùnh khoâng cuûa caùc phaùp höõu vi, laø caùi khoâng cuûa voâ theå. Neáu nhö theá thì Khoâng coù vieäc tu haønh, ñaéc quaû chi caû. Ñeå ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi- phaát: “Chaúng phaûi laø khoâng khoâng v.v...” Phaàn ñoái trò trong kinh naøy, laø nôi phaàn thöù saùu: “Caùc phaùp khoâng cuõng chaúng phaûi laø khoâng coù töôùng

cuûa phaùp. Ñaây laø döùt tröø chaáp khoâng. Chöôùng thöù tö naøy coù gì khaùc vôùi chöôùng thöù nhöùt vaø thöù ba? Chöôùng thöù nhöùt, noùi roõ taát caû caùc phaùp höõu vi, voâ vi ñeàu laø khoâng”. Chöôùng thöù ba thì chæ rieâng noùi phaùp höõu vi laø Khoâng. Coøn Chöôùng thöù tö naøy chính laø neâu roõ theå dieäu höõu cuûa phaùp voâ vi, khoâng coù muoân töôùng neân laø khoâng, khaùc vôùi caùi Khoâng voâ taùnh cuûa phaùp höõu vi. Ñaây laø ñieàu khaùc. 5. Chöôùng veà töôùng “Moät” coù. Khi nghe Nhö Lai noùi saéc laø khoâng, chuùng sinh khôûi taâm: coøn coù caùi saéc chaúng khaùc vôùi khoâng nöõa. Ñeå ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: Khoâng ñoù laø khoâng phaûi saéc v.v... Phaàn ñoái trò trong kinh naøy goïi laø “Töôùng Moät hôn”, töùc laø chaúng theå noùi v.v... Ñaây laø dieät tröø caùi chaáp “Töùc Moät” (Töùc kieán). 6. Chöôùng ngaïi veà töôùng “khaùc” coù. Tröôùc, Nhö Lai noùi Khoâng laø khoâng phaûi saéc, nhöng vì khoâng hieåu roõ neân chuùng sanh cho rieâng coù caùi “khoâng” khaùc vôùi saéc. Ñeå ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi- phaát: “Khoâng phaûi taùch lìa khoâng maø coù saéc, saéc töùc laø khoâng, khoâng töùc laø saéc, nhö theá v.v...” Phaàn ñoái trò trong kinh naøy laø: “Theá neân Phaät noùi taát caû phaùp ñeàu khoâng coù ngaõ, khoâng coù nhaân, khoâng coù chuùng sanh v.v...” Ñaây laø dieät tröø chaáp Dò kieán. 7. Chöôùng veà töôùng Thaät coù. Tröôùc, nghe Nhö Lai noùi vaïn phaùp laø roãng khoâng, theå laø khoâng. Vaäy taïi sao Phaät laïi noùi caùc phaùp nhö saéc v.v... laø coù? Ñeå ñoái trò chöôùng naáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Caùc phaùp nhö saéc v.v...

chæ coù teân, duïng v.v...” Trong phaàn ñoái trò cuûa kinh naøy Nhö Lai noùi: “vi traàn töùc chaúng phaûi vi traàn, theá giôùi töùc chaúng phaûi theá giôùi v.v...” Ñaây laø dieät tröø chaáp nôi lôøi daïy (chaáp giaùo kieán). Chöôùng thöù baûy naøy coù gì khaùc vôùi caùc Chöôùng thöù nhöùt, thöù ba, thöù tö ôû treân? ÔÛ ñaây, neâu roõ veà choã chaúng khaùc cuûa khoâng. Coøn ôû treân chæ laø hoûi maø noùi phöông phaùp. Vì neáu laø khoâng, thì sao Nhö Lai laïi noùi coù. Ñaây laø ñieàu khaùc. 8. Chöôùng veà töôùng khaùc laï. Khi nghe Nhö Lai noùi caùc phaùp nhö saéc v.v... theå töôùng cuûa chuùng laø khoâng, chæ coù teân goïi vaø duïng; vaäy caùc phaùp nhö saéc taâm cuûa chuùng sanh. Neáu laø khoâng thì ñaâu coù sanh-truï- dieät? neáu thaät coù sinh-truï-dieät thì chaúng phaûi laø Khoâng? Ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Caùc phaùp chaúng sinh, chaúng truï, chaúng dieät, chaúng saïch, chaúng nhieãm v.v... Phaàn ñoái trò nôi kinh naøy, töùc trong löôïng phaân phaàn thöù baûy noùi: “Vì sao ? Vì lìa taát caû phaùp töùc goïi laø chö Phaät, Nhö Lai.” Ñaây laø dieät tröø chaáp coù töôùng (höõu töôùng kieán). 9. Chöôùng ngaïi veà töôùng nhö danh nghóa. Nghe Nhö Lai noùi caùc

phaùp nhö saéc v.v...coù theå thaáy, coù theå xuùc chaïm, chuùng sinh lieàn khôûi taâm cho caùc yù nghóa cuûa teân goïi cuõng theá, töùc thaáy ñöôïc, xuùc chaïm ñöôïc. Ñeå ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Xaù-lôïi-phaát: “Caùc phaùp coù teân goïi laø giaû ñaët ra nhö theá v.v...” Phaàn ñoái trò trong kinh naøy: “Thaät khoâng coù phaùp naøo goïi laø Boà-taùt”. Ñaây laø dieät tröø kieáp chaáp döïa vaøo teân goïi maø chaáp nghóa. 10. Chöôùng veà töôùng nhö nghóa danh (theo nghóa maø chaáp teân). Tröôùc, Nhö Lai noùi caùc phaùp nhö saéc v.v... laø vaéng laëng, laø khoâng, chæ coù teân goïi laø giaû ñaët. Neáu nhö theá thì chuùng sinh khôûi taâm cho theo nhö nghóa ñaët teân cuõng theá, neân coù nghóa thì coù teân. Neáu khoâng coù nghóa thì sao coù teân ñöôïc? Ñeå ñoái trò chöôùng aáy, Phaät baûo Toân giaû Tu Boà-ñeà: Boà-taùt chaúng thaáy taát caû teân goïi vì chaúng thaáy taát caû teân goïi neân chaúng vöôùng maéc vaøo taát caû nghóa. Phaàn ñoái trò nôi kinh naøy laø trong phaàn thöù möôøi moät noùi: Taát caû phaùp höõu vi nhö sao, maøng che (maét nhaëm), ñeøn, huyeãn v.v...” Ñaây laø dieät tröø kieán chaáp döïa vaøo nghóa maø chaáp teân. Ñeå ñoái trò möôøi chöôùng aáy neân giaûng noùi taùm Boä Baùt Nhaõ, taát caû trí ñeàu ñaày ñuû roát raùo. Taïi sao möôøi thöù naøy goïi laø chöôùng? Vì theå cuûa möôøi ñieàu ñoù laø meâ môø, laàm laïc, caûn trôû söï hieåu bieát chôn lyù, neân goïi chuùng laø chöôùng. Chöõ Kim Cang trong luaän naøy nhöõng caâu, chöõ toâ ñaäm, ñoù laø chính vaên cuûa “Luaän Kinh Kim cang Baùt nhaõ” do Ngaøi Thieân Thaân tröôùc taùc (töùc N0 1511-) ñaõ ñöôïc dòch ra Vieät ngöõ. Luaän Kim cang Tieân naøy giaûng roäng, chi tieát boä luaän aáy. laø töø thí duï maø ñaët teân, aáy laø laáy yù nghóa cöùng chaéc nhö chaát Kim Cöông nôi theá gian. Noù coù hai nghóa: 1. Theå cuûa noù thaät cöùng chaéc coù theå phaù tröø muoân vaät. 2. Vaïn vaät khoâng theå huûy hoaïi kim cöông. Ñaây laø neâu roõ quaû vò ñöùng ñaàu nôi phaùp thaân voâ vi laø Kim cang Baùt nhaõ vaø trí tueä cuûa möôøi ñòa. Kim Cang cuõng coù hai nghóa: 1. Coù theå tieâu dieät caùc thöù ma oaùn, deïp tröø caùc phieàn naõo. 2. Caùc thöù ma chöôùng, phieàn

naõo khoâng theå huûy hoaïi, neân goïi laø kim cang. Hôn nöõa, haïng phaøm phu vaø haøng Nhò thöøa khoâng theå laõnh hoäi heát nghóa lyù cuûa kinh naøy, neân cuõng goïi laø Kim Cang. Baùt Nhaõ chính laø phieân aâm töø tieáng cuûa nöôùc Thieân Truùc, ñôøi Nguïy ôû Trung Quoác dòch laø tueä minh. Kim Cang naøy hieån baøy lyù toät cuøng cuûa voâ töôùng, theå laø Phaät thaät. Trí tueä coù khaû naêng soi chieáu ñaït ñeán coäi nguoàn cuûa lyù, hieåu roõ töôùng caùc phaùp, laøm saùng toû quaû Phaät

thöôøng truù, neân goïi laø Baùt Nhaõ. Ba-la-maät, ñôøi Nguïy ôû Trung quoác dòch laø (Ñaùo bæ ngaïn) Ñeán bôø kia. YÙ noùi roõ lyù cuûa kinh naøy (Baùt nhaõ) ñaõ trình baøy laø phaùp thaân thöôøng truù, theå cuûa noù ví nhö bôø beân kia töùc laø bôø Nieát-baøn, coù theå giuùp cho chuùng sanh vöôït soâng sinh töû ñeán bôø an vui aày. Cho neân goïi laø Ba-la- maät. “Kinh” laø ngöôøi tröôùc cuøng truyeàn ñeå chæ daïy goïi laø Thöôøng. Caên cöù vaøo chính baûn cuûa Taây Truùc goïi laø Tu ña la, neáu phieân theo teân goïi ñoù, ngöôøi ngoaïi quoác goïi laø Tu ña la, coøn Trung Quoác dòch laø Boån. ÔÛ ñaây, neâu roõ veà Lyù, Giaùo ñeàu coù nghóa laø Boån. Lyù laø Boån töùc muoán noùi lyù cuûa voâ vi, cuûa phaùp chöùng ñaéc nhö kinh ñaõ trình baøy, coù theå laøm caên baûn cho ngoân giaùo cuûa möôøi hai phaàn kinh. Cho neân noùi Lyù vaø Baûn Giaùo laø Boån töùc muoán noùi tìm hieåu ngoân giaùo naøy, coù theå ñaït ñöôïc phaùp chöùng ñaéc. Vì theá goïi ngoân giaùo laø caên baûn cuûa phaùp chöùng ñaéc. Cho neân noùi Giaùo laø Baûn. Vì theá, noùi chöõ “Kinh” khoâng phaûi phieân theo teân goïi. Tuy nhieân, ngöôøi Trung Hoa treân phöông tieän yù nghóa, duøng chöõ Kinh ñeå hieåu roõ ñoù laø phaàn Tu-ña-la. Vì vaäy noùi laø Kinh. Luaän laø sau khi Ñöùc Nhö Lai dieät ñoä, coù moät baäc ñaïi só taøi cao ñöùc troïng teân Baø taåu baøn ñaäu thôøi Nguïy dòch laø Thieân Thaân (Boà-taùt Theá Thaân). Vò naøy thaät laø moät Boà-taùt ñaïi quyeàn bieán hieän thaân giaùo hoùa khaép nôi, thaáu roõ yù nghóa, giaùo lyù Ñaïi, Tieåu thöøa maø moät ñôøi Ñöùc Nhö Lai ñaõ giaûng noùi. Boà-taùt Thieân Thaân ñaõ laøm boä Luaän naøy ñeå giaûi thích cho moïi ngöôøi hieåu ñöôïc nghóa cao xa saâu roäng phong phuù qua nhöõng caâu vaên raát giaûn löôïc cuûa Kinh Kim Cang Baùt Nhaõ aáy. Nhôø vaäy maø moïi ngöôøi coù theå bieát ñöôïc yù nghóa saâu xa vi dieäu cuûa kinh. Sôû dó nôi ñaàu Luaän] coù daãn ra hai baøi keä, laø vì luaän chuû Thieân Thaân muoán taïo luaän naøy laø nhaèm giaûi thích caùc nghóa lyù vi dieäu saâu xa cuûa Kinh Kim Cang Baùt Nhaõ aáy. Nay neáu chaúng neâu roõ phaàn phaùp theå ñaët ôû ñaàu Luaän töùc ngay töø ñaáy ñaõ taùch rôøi Phaät, Taêng voán ôû ñaàu caùc kinh ñeàu coù, thì laáy gì ñeå laøm luaän giaûi thích nghóa lyù saâu roäng cuûa kinh naøy? Roõ raøng laø sau khi Phaät dieät ñoä, caùc ñaïi luaän sö Thanh Vaên hay Boà-taùt, phaøm muoán giaûi thích xa roäng caùc kinh ñieån chính thöùc cuûa Phaät thì tröôùc heát ñeàu qui kính Tam Baûo ñeå nöông nhôø oai linh, sau ñaáy môùi vieát luaän. Laäp hai keä treân laø yù nghóa nhö vaäy. Noäi dung keä coù theå chia laøm hai phaàn: Phaàn ñaàu laø moät keä röôõi, goàm saùu caâu, noùi roõ söï heát loøng quí kính ngoâi Tam Baûo. Nöûa keä sau goàm hai caâu laø giaûi thích yù thaønh kính ñoù. Trong saùu caâu phaàn ñaàu, caâu moät laø

hieån baøy giaùo lyù thaâm dieäu cuûa boä kinh Kim Cang Baùt Nhaõ aáy, töùc

laø theå cuûa Phaùp Baûo. Caâu hai noùi veà giaùo lyù raát saâu xa cuûa phaùp moân treân, nhöng nhöõng keû ngu toái nôi theá gian khoù coù theå thaáu hieåu, toû ngoä, töùc chæ ra nhöõng ngöôøi chaúng laõnh hoäi ñöôïc phaùp naøy. Caâu thöù ba laø laøm saùng toû chö Phaät vaø Boà-taùt ñeàu coù theå thaáu ñaït. Ñaây laø neâu roõ hai ngoâi baùu laø Phaät vaø Taêng, töùc chæ roõ veà ngöôøi thoâng toû ñöôïc phaùp aáy. Caâu thöù tö, vì chö Phaät vaø Boà-taùt coù khaû naêng thaáu hieåu lyù aáy neân ñem ra chæ daïy daãn daét. Chuùng ta phaûi neân heát loøng tin kính vaø tu taäp theo ñuùng giaùo phaùp treân. Hai caâu naêm vaø saùu laø giaûi thích laàn nöõa yù toân quyù kính thaønh. Nöûa keä sau goàm hai caâu laø giaûi thích rieâng veà Boà-taùt coù phöôùc ñöùc ñaùng quyù kính. “Phaùp” laø nhöõng khuoân pheùp ñöôïc ñaët ra. Laïi nöõa, Phaùp laø töï theå khoâng laøm maát töôùng cuûa chính noù (chæ tính chaát cuûa moät vaät coù hình töôùng yù nghóa nhaát ñònh). Vì sao noùi caùi töôùng nôi töï theå cuûa phaùp khoâng maát? Hieåu roõ phaùp thaâm dieäu cuûa kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy, thì coù theå ngaên chaën ñöôïc moïi thöù phi phaùp cuûa sinh töû, khoâng khieán cho chuùng sinh bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc, maø coøn giuùp hoï sinh vaøo coõi Trôøi, ngöôøi, chöùng ñaéc quaû Nhò thöøa, cho ñeán coù khaû naêng khieán nhöõng ai nôi haøng Thaäp Ñòa haønh trì ñaày ñuû, vaø cuoái cuøng chöùng ñaéc quaû vò Phaät ñaït tôùi söï an laïc toät cuøng. Vì theá neân goïi laø Phaùp. “Moân” laø neâu roõ giaùo vaø lyù cuûa kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy coù khaû naêng laøm beán bôø ñöa daét ngöôøi tu haønh duø ñang ôû xa vaãn tôùi ñöôïc quaû vò Phaät, neân goïi laø Moân. “Cuù” töùc caâu, chöõ, laø giaùo phaùp cuûa Naêng thuyeân (Naêng thuyeân: caâu kinh lôøi kinh) nôi kinh Kim Cang Baùt Nhaõ aáy. “Nghóa” laø nhöõng lyù chöùng Sôû thuyeân. (Sôû thuyeân: YÙ nghóa, lyù leõ trong lôøi Kinh). Ñaây laø chæ roõ giaùo lyù thaâm dieäu cuûa Kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy, khoâng phaûi taâm yù thöùc cuûa haøng phaøm phu Nhò thöøa coù theå hieåu ñöôïc. Sao bieát? Bôûi kinh naøy laø phaàn sau cuøng laø trong taùm boä, ñöùc Nhö Lai ñaõ giaûng noùi moät caùch saâu kín. Nhö phaàn sau kinh noùi: “Nhö Lai noùi chuùng sinh töùc chaúng phaûi laø chuùng sinh”. Caâu aáy nghóa lyù neâu daïy thaät khoù laõnh hoäi neân noùi laø cuù nghóa. “Caäp thöù ñeä” (Veà thöù lôùp) töùc chæ roõ soá thöù töï cuûa möôøi hai phaàn ñoaïn trong phaùp moân aáy. Töø ñoaïn naøy ñeán ñoaïn kia xöû duïng caùch sinh khôûi, hoaëc khi theo thöù lôùp hoaëc khi nhaûy vöôït khoâng theo thöù lôùp, do ñoù khoù nhaän bieát. Nhö phaàn vaên kinh neâu: “Laøm theá naøo ñeå an truï?” töùc sanh khôûi phaàn truï. Kinh noùi: “Laøm theá naøo ñeå tu haønh, ñeå haøng phuïc taâm mình?” thì sinh khôûi phaàn “Nhö thaät tu haønh”. Ñaây töùc khoù nhaän bieát ñöôïc yù thöù lôùp. Cho neân goïi laø vaø thöù lôùp.

“Theá gian chaúng hieåu neân xa lìa minh tueä”. Caâu treân tuy neâu roõ lyù giaùo Baùt nhaõ khoù hieåu theå nhöng ngöôøi chöa bieát phaùp chöa bieát chaúng hieåu aáy laø ai. Do ñoù, caâu thöù hai noùi roõ laø ngöôøi ngu toái nôi theá gian khoâng

theå laõnh hoäi noåi. Theá gian töùc chuùng sinh theá gian. Khoâng theå hieåu laø keû phaøm phu chöa coù ñöôïc caùc phaùp vaên, tö, tu cuøng nhöõng thaéng giaûi xuaát theá gian, coù coâng naêng ñoaïn tröø heát thaûy caùc chöôùng ngaïi meâ laàm, döùt haún sinh töû. Do khoâng coù ñöôïc nhöõng thöù treân, neân nhöõng keû phaøm phu khoâng theå thaáu ñaït cuøng toät coäi nguoàn cuûa dieäu lyù, toû ngoä ñöôïc phaùp saâu xa aáy. - Xin hoûi: Ngöôøi ngu toái nôi theá gian vì sao chaúng hieåu? - Ñaùp: Do hoï ñaõ lìa minh tueä. Lìa boû minh tueä, töùc laø töø tröôùc ngöôøi ngu toái chöa chöùng ñaït ñöôïc baäc Ñòa thöù nhaát trôû leân, chöa coù ñöôïc trí tueä chôn voâ laäu ñeå ñoaïn tröø caùc si meâ taêm toái, neân noùi laø lìa minh tueä. Vì ñaõ lìa boû minh tueä xuaát theá gian naøy neân chaúng theå naøo hieåu ñöôïc phaùp Baùt nhaõ thaâm dieäu aáy. “Baäc Ñaïi Trí thaáu ñaït chæ daïy chuùng ta”. Caâu treân ñaõ noùi veà ngöôøi khoâng hieåu, nhöng chöa noùi ai hieåu ñöôïc giaùo phaùp. Neân caâu thöù ba neâu roõ ñoù laø chö Phaät vaø Boà-taùt, ñeàu laø haøng dieäu giaûi où theå thaáu ñaït ñöôïc nghóa lyù saâu xa aáy. Ñaây laø cuøng neâu daãn Phaät vaø Taêng laø hai ngoâi baùu. -“Baäc Ñaïi trí thoâng ñaït” töùc laø chö Phaät, Nhö Lai ñaõ döùt haún hai thöù chöôùng ngaïi, chuûng trí vieân maõn, soi saùng ñeán choã taän cuøng nôi phaùp moân naøy, caû Lyù, Giaùo ñeàu troïn veïn khoâng ai hôn ñöôïc, neân noùi laø Baäc Ñaïi trí thoâng ñaït. Neáu Y cöù Boà-taùt maø luaän, thì Boà-taùt cuõng daàn daàn dieät tröø ñöôïc caùc hoaëc chöôùng, coù ñöôïc phaàn Chuûng trí, coù ñöôïc phaàn giaùc ngoä nhö Phaät, cuõng thaáu hieåu veà thöù lôùp nôi cuù nghóa cuûa phaùp moân naøy, neân do ñaáy cuõng ñöôïc goïi laø baäc Ñaïi Trí thoâng ñaït. YÙ thöù hai laø neáu giaùo, lyù cuûa Baùt Nhaõ naøy laø thaâm dieäu khoù hieåu, thì luaän chuû (Boà-taùt Thieân Thaân) do ñaâu maø hieåu ñöôïc ñeå vieát luaän vaên giaûi thích? Cho neân traû lôøi raèng: “Baäc Ñaïi trí thoâng ñaït, chæ daïy chuùng ta”. “Chæ daïy cho chuùng ta”: Ñaây laø chæ roõ luaän chuû töï neâu: Chö Phaät Boà-taùt coù phöông tieän lôùn, chính caùc Ngaøi ñaït ñöôïc lyù khoâng danh töôùng nhöng taïo ra nhöõng danh töôùng ñeå neâu giaûng, daïy doã, höôùng daãn ta cuøng caùc vò luaän sö khaùc vaø taát caû chuùng sinh. Nhôø ñoù hieåu ñöôïc nghóa saâu xa cuûa Baùt Nhaõ naøy, vieát luaän ñeå giaûi thích, neân coâng lao aáy laø do baäc Ñaïi Thaùnh (Phaät) chöù chaúng phaûi do töï söùc mình coù theå laõnh hoäi ñöôïc. Neân noùi: “Chæ daïy cho chuùng ta”. “Xin quy maïng thaân coâng ñöùc voâ löôïng”. ÔÛ treân tuy ñaõ bieän bieät

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 238

veà ngöôøi vaø giaùo phaùp maø ta phaûi toân kính, nhöng chöa luaän veà yù nghóa cuûa söï kính thaønh, do ñoù, caâu thöù tö hieån baøy veà söï toân kính aáy. Hoaëc do phaùp moân thaâm dieäu cuûa kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy chính laø Meï cuûa chö Phaät, coù khaû naêng sinh ra hieän quaû nôi Nieát-baøn thöôøng truù vôùi Theå taùnh truøm khaép voâ löôïng coâng ñöùc, neân phaûi quy maïng. Laïi nöõa, chö Phaät, Boà-taùt ñeàu coù ñaày ñuû voâ löôïng ñaïi coâng ñöùc tuï nhö Möôøi löïc, boán voâ sôû uùy, coù theå ñem giaùo lyù aáy chæ daïy, daãn daét ta, ôn ñöùc ñoù khoâng coù gì lôùn baèng, neân cuõng noùi laø xin quy maïng. Ñaùng ra, chöõ “quy maïng” ñeàu coù ôû ba caâu treân! “Caàn phaûi toân kính nhöõng Phaùp-Phaät nhö theá

v.v…” töø ñaây trôû xuoáng hai caâu giaûi thích laïi veà yù chính cuûa caâu thöù tö. Duø tröôùc coù noùi quy maïng nhöng chæ laø taâm kính ngöôõng, chöa noùi roäng, ñaây muoán laàn nöõa noùi laø ñem caû ba nghieäp ñeå qui kính. Vì neâu toång quaùt phaùp vaø ngöôøi ñöôïc toân kính ñaõ noùi treân, neân noùi: “Ta phaûi neân kính ngöôõng nhö theáá v.v…”. “Ñaàu maët cung kính leã nôi chaân”: ÔÛ tröôùc tuy neâu phaûi chí kính, nhöng chöa baøy toû taïi sao phaûi chí kính, neân caâu naøy laø nhaèm bieän chính veà söï toân kính ñoù. Ñaàu laø phaàn quyù troïng nhaát cuûa thaân theå, coøn chaân laø phaàn nheï hôn. Nay vì lyù do toân kính neân ta leã nôi chaân Phaät vaø Thaùnh Taêng, coù nhö theá, môùi hieån baøy taâm chí thaønh quyù kính, neân noùi: Ñaàu maët cung kính leã nôi chaân. Cuõng caàn noùi ñeán yù nghieäp laø taâm toân troïng vaø khaåu nghieäp laø söï khen ngôïi chö Phaät, nhöng do laø keä neân löôïc khoâng neâu. Moät caâu naøy cuõng bao goàm ñuû treân töø Tam Baûo ñeán döôùi ñeàu ñöôïc goïi laø kính leã caû. “Vì luoân gaùnh vaùc caùc Phaät söï khoù laøm”… Hai caâu nôi nöûa keä naøy laø giaûi thích rieâng veà coâng ñöùc raát ñaùng quyù kính cuûa Boà-taùt. ÔÛ ñaây, Luaän chuû ñaõ giaûi neâu yù nghi vaán cho: Chö Phaät Nhö Lai coù ñaày ñuû ba trí saùng toû, thaáy bieát taän cuøng muoân vaät, vöôït hôn moïi hieåu bieát cuûa baäc Höõu hoïc, khoâng ai coù theå hôn, neân ñaùng goïi laø baäc Ñaïi trí, lyù hôïp vôùi söï chí kính. Coøn Boà-taùt truï vaøo Hoïc ñòa, quaû vò chöa troïn veïn, lyù thaáu ñaït chöa troøn, caùc hoaëc chöa thaät döùt heát... thì sao ñöôïc goïi laø baäc Ñaïi Trí vaø ñöôïc toân kính ngang vôùi Ñöùc Phaät? Neân keä ñaõ giaûi thích: vì luoân gaùnh vaùc Phaät söï khoù laøm, laø ngoâi nhaø cuûa Phaät (Phaät quaû) laø coâng vieäc khoù laøm, khoù coù ai hôn, chæ Boà-taùt môùi laøm ñöôïc, neân noùi Boà-taùt coù theå gaùnh vaùc. Nay chæ roõ ngoâi nhaø Phaät laø söï vieäc khoù laøm troïn veïn, aáy laø lyù giaùo cuûa kinh Baùt Nhaõ naøy, vôùi toâng chæ cuøng choã ñaït tôùi laø saâu xa vi dieäu, khoâng phaûi laø caûnh giôùi cuûa phaøm phu vaø haøng Nhò thöøa vöôn ñeán, töùc

khoâng ñuû söùc thoï trì, truyeàn baù laøm lôïi ích cho muoân loaøi, chæ rieâng baäc Boà-taùt Ñaïi só hieåu bieát nghóa maàu môùi coù theå ñaûm nhaän gaùnh naëng aáy. Thaønh thöû, sau khi Nhö Lai dieät ñoä, trong thôøi Töôïng phaùp, caùc Boà-taùt theå hieän söï thoï trì chaùnh phaùp ñeå giaùo hoùa roäng khaép, tieáp noái khuoân pheùp cuûa Thaùnh tröôùc. Ñaây töùc laø gaùnh vaùc Phaät söï khoù laøm troïn veïn, coâng lao aáy ngang baèng vôùi chö Phaät, neân ñöôïc goïi laø Ñaïi Trí thoâng ñaït ñaùng ñöôïc toân kính nhö Phaät. Boà-taùt coù hai haïng: 1. Boà-taùt töø Ñòa thöù nhaát trôû leân, ñaõ gaây taïo chöùa nhoùm caùc haïnh laønh töø voâ soá kieáp, neân ñôøi naøy thaáy roõ coäi nguoàn chaân lyù, döùt tröø heát caùc phieàn naõo, töï chöùng ñaéc ñeå dieãn noùi giaùo phaùp, neân coù khaû naêng gaùnh vaùc Phaät söï, haønh trì truyeàn baù giaùo phaùp laøm lôïi ích cho chuùng sanh. 2. Boà-taùt Tín ñòa Ñòa tieàn. Caùc vò naøy cuõng chöùa nhoùm haïnh laønh töø laâu xa, khoaûng moät ñaïi A taêng kyø muoán troïn veïn maø chöa ñöôïc. Tuy chöa thaáy ñöôïc coäi nguoàn chaân lyù, nhöng do thöôøng thoaûng thaáy lyù töông tôï, hieåu roõ caùc phieàn naõo vi teá coøn aån kín chìm saâu, do vaäy cuõng coù khaû naêng gaùnh vaùc Phaät söï, thoï trì phaùt huy

chaùnh phaùp laøm lôïi ích muoân loaøi. “Thaâu nhaän giaùo hoùa, lôïi ích chuùng sinh” laø nay noùi veà Boà-taùt ôû thôøi chaùnh phaùp vaø töôïng phaùp, khi truyeàn baù giaùo phaùp Baùt-nhaõ thaéng dieäu naøy, caàn lìa khoûi danh lôïi, chæ nhaèm taïo lôïi ích cho quaàn sanh. Neân caâu choùt cuûa baøi keä noùi laø “thaâu nhaän giaùo hoùa taïo lôïi ích chuùng sinh”. Neâu roõ veà caùc baäc Boà-taùt, Ñaïi só, töø sau Phaät dieät ñoä, truyeàn baù kinh naøy laø nhaèm ñeán heát thaûy muoân loaøi, taïo an laïc cho hoï, neân duøng phaùp ghi vaät theo ñaáy maø ñöôïc hoùa ñoä, khieán ñaït ñöôïc phöôùc ñöùc khoâng cuøng taän cuûa ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà xuaát theá gian. Ñieàu naøy laøm saùng toû neûo haønh trì khoâng töï lôïi, neân noùi laø: Goàm thaâu giaùo hoùa taïo ích lôïi cho chuùng sinh. Hai keä neâu ôû ñaàu laø noùi Luaän chuû qui kính nôi Tam Baûo, baøy toû yù mình taïo luaän. Nhö vaäy, töø ñaây ñeán cuoái kinh laø chính thöùc bieän giaûi veà noäi dung kinh bao goàm phaàn Töï, phaàn Chaùnh toâng vaø phaàn Löu thoâng, nghóa nhö thöôøng phaân bieät, trong aáy tuøy theo nghóa maø chia thaønh nhieàu phaàn nhoû, goàm möôøi hai ñoaïn, töø phaàn Töï ôû ñaàu cho ñeán cuoái laø phaàn Löu thoâng. Möôøi hai ñoaïn naøy baét ñaàu giaûi thích choã sinh khôûi cuûa teân goïi, sau ñoù tuaàn töï giaûi thích roäng, coù theå nhaän bieát. Trong möôøi hai ñoaïn aáy, sôû dó ñöa ra phaàn Töï ñaàu tieân laø vì ñöùc Nhö Lai khi muoán giaûng noùi

phaùp, luoân duøng thaàn löïc ngaàm gia hoä, trieäu taäp taát caû keû coù duyeân ñeå laøm nguyeân do cho söï höng phaùt, neân goïi laø Töï. Nôi caùc kinh neâu roõ veà yù nghóa cuûa phaàn Töï, theo thöù lôùp phaùt khôûi: Tröôùc heát, Phaät phoùng haøo quang, ñaát rung ñoäng, trieäu taäp nhöõng keû coù phöôùc duyeân, roäng laøm ñuû caùc nguyeân do, sau ñoù môùi thuyeát giaûng. Rieâng kinh naøy coù khaùc vôùi caùc kinh kia laø vì Nhö Lai thuyeát phaùp vôùi nghóa cuûa phaàn Töï goàm coù nhieàu caùch: 1. Phoùng quang, ñaát chaán ñoäng, trieäu taäp nhöõng keû coù duyeân, hieän nhieàu töôùng laønh, sau ñoù môùi noùi phaùp. 2. Khoâng phoùng haøo quang, khoâng laøm ñaát rung ñoäng, khoâng hieän nhieàu töôùng laønh, nhöng Nhö Lai xeùt bieát caên cô caûm nhaän ñöôïc cuûa chuùng sinh, neân töï nhieân noùi phaùp, khoâng ñôïi thöa thænh. 3. Trong chuùng hoäi coù chuùng sanh nhuùt nhaùt, taâm coù ñieàu thaéc maéc nhöng khoâng daùm thöa hoûi Phaät. Do ñoù, ñöùc Nhö Lai baûo: Ta laø baäc ñaït Nhaát thieát Trí sao caùc vò khoâng hoûi ngay ta? Neáu quyù vò thöa hoûi, ta seõ vì caùc vò thuyeát giaûng chaùnh phaùp. 4. Nhö Lai duøng oai thaàn ngaàm gia hoä cho baäc coù trí tueä dieäu löïc khieán vò aáy noùi phaùp. 5. Caùc Boà-taùt giaûng noùi phaùp ôû nôi khaùc, noùi xong beøn ñeán choã ñöùc Nhö Lai vaø ñöôïc Nhö Lai aán chöùng veà nhöõng ñieàu ñaõ giaûng noùi. 6. Coù ngöôøi sinh nghi, thöa hoûi Phaät, Nhö Lai nhaân ñoù giaûng noùi phaùp. 7. Nhö Lai töï laáy ngay töôùng maïo cuûa mình laøm phaàn Töï ñeå giaûng noùi phaùp. Nay, phaàn Töï cuûa kinh naøy töùc laø caùch thöù tö: Nhö Lai duøng oai thaàn ngaàm gia hoä, neân noùi ñaáy laø phaàn Töï. Nhö nôi kinh Baùt Nhaõ goàm möôøi vaïn keä, ñöùc Nhö Lai ñeàu duøng ñuû ba nghieäp (thaân, khaåu, yù) ñeå gia hoä cho Toân giaû Tu Boà-ñeà. Hoaëc nhö kinh Ñaïo Haønh Baùt Nhaõ coù taùm ngaøn keää töùc trong saùu boä aáy Ñöùc

Phaät chæ duøng hai nghieäp laø khaåu vaø yù ñeå gia hoä cho Toân giaû Tu Boà-ñeà. Coøn kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy ñöùc Phaät chæ laáy yù nghieäp ñeå gia hoä, khoâng goàm ñuû caû thaân vaø khaåu nghieäp. Neáu nhö noùi kinh naøy chæ yù nghieäp gia hoä, taïi sao vaên kinh khoâng bieän minh roõ vieäc aáy? Vì Nhö Lai khi giaûng noùi taùm boä kinh Baùt Nhaõ naøy thì caùch thöùc dieãn ñaït nôi caùc phaàn noái tieáp nhau lieân tuïc, khoâng döùt maát, neân chaúng neâu rieâng ra. Trong phaàn Töï thoâng thöôøng nôi ñaàu caùc kinh coù naêm caâu:

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 241

1. Nhö vaäy. 2. Toâi nghe. 3. Moät thôøi. 4. Ñöùc Baø giaø Baø (Ñöùc Theá Toân). 5. ÔÛ taïi (truï xöù). - Sôû dó ôû ñaàu taát caû caùc kinh ñeàu coù naêm caâu naøy, laø coù ba nghóa: 1. Chöùng minh söï thaønh laäp kinh laø khoâng doái ñeå cho ngöôøi ñôøi sau sinh tin töôûng. 2. Bieåu thò khaùc vôùi ngoaïi ñaïo vì hoï thöôøng duøng "A-AÙi" laøm ñieàu toát ñeïp. 3. Chaám döùt moïi söï tranh luaän, bieåu hieän laø ñaõ suy tìm nguoàn goác coù roài. Sôû dó tröôùc tieân noùi caâu "Nhö vaäy" vì muoán khieán cho ngöôøi hieåu kinh thaáu suoát veà dieäu chæ seõ thaáy roõ caùc lyù giaùo cuûa kinh Kim Cang Baùt Nhaõ maø toâi noùi nhö vaäy khoâng khaùc vôùi lôøi Phaät noùi ngaøy xöa. Tuy ñaõ trình baøy lyù giaùo Baùt Nhaõ ñöôïc giaûng noùi hoâm nay khoâng khaùc vôùi lôøi Phaät ngaøy xöa, nhöng khoâng bieát ngöôøi nghe laø ai. Neáu khoâng coù ngöôøi nghe thì chöa aét ñaõ ñöôïc tin, do ñaáy noùi tieáp caâu thöù hai laø "Toâi nghe". Ñaây laø chæ roõ coù ngöôøi nghe Phaät giaûng noùi thaät söï chöù khoâng phaûi laø nghe truyeàn laïi, vì theá ñaùng tin. Maëc duø Toân giaû Tu Boà-ñeà ñaõ noùi toâi nghe, nhöng khi noùi taát phaûi coù luùc. Neáu noùi khoâng ñuùng luùc thì cuõng chöa ñaùng tin, vì theá, noùi tieáp caâu thöù ba laøø moät thôøi. Tuy ñaõ neâu ra thôøi gian noùi kinh nhöng taát phaûi coù ngöôøi noùi. Neáu chöa bieát keû noùi laø ai, giaû söû ñoù laø Thieân ma, ngoaïi ñaïo hay ngöôøi khaùc noùi thì laøm sao tin ñöôïc. Cho neân caâu thöù tö tieáp theo laø noùi roõ ngöôøi noùi aáy chính laø ñöùc Phaät, Baø giaø Baø noùi, thì lôøi noùi aáy môùi ñaùng tin. Tuy cho lyù giaùo Baùt Nhaõ naøy do chính Phaät giaûng noùi, nhöng khoâng bieát roõ Phaät giaûng noùi taïi ñaâu, neáu khoâng coù nôi choán thì chöa theå tin ñöôïc, do vaäy caâu thöù naêm laø neâu roõ veà nôi choán giaûng noùi kinh naøy laø taïi khu vöôøn Caáp-coâ-ñoäc thuoäc thaønh Xaù Baø Ñeà. Trong naêm caâu treân taïi sao laïi duøng chöõ "Nhö vaäy" (nhö thò) ñeå ôû tröôùc? Neáu theo caùch bieän giaûi veà teân goïi cuûa theá gian thì nghóa cuûa "Nhö vaäy" coù, nhieàu caùch. Noùi toùm löôïc coù boán loaïi: 1. Phaùt taâm nhö vaäy. 2. Chæ daïy ngöôøi khaùc nhö vaäy. 3. Neâu thí duï nhö vaäy. 4. Quyeát ñònh nhö vaäy. 1. Phaùt taâm nhö vaäy laø: töï nghó ta seõ phaûi phaùt taâm Boà-ñeà nhö vaäy,

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 242

tu caùc haïnh laønh v.v... ñoù goïi laø phaùt taâm nhö vaäy. 2. Chæ daïy ngöôøi khaùc nhö vaäy laø chæ daïy tröôùc moïi ngöôøi quyù vò neân phaùt taâm Boà-ñeà nhö vaäy vaø tu caùc haïnh laønh v.v... 3. Neâu thí duï nhö vaäy laø oai ñöùc röïc rôõ nhö aùnh saùng cuûa maët Trôøi, trí tueä saâu roäng nhö bieån caû, dung maïo töôi ñeïp nhö

vaàng traêng troøn, duõng maõnh oai huøng nhö sö töû chuùa. AÁy goïi laø neâu thí duï nhö vaäy. 4. Quyeát ñònh nhö vaäy laø: Toâi ñaõ thaáy nghe nhö vaäy v.v... AÁy goïi laø quyeát ñònh nhö vaäy. - Nay noùi "Nhö vaäy" chæ laáy nghóa "Quyeát ñònh nhö vaäy" (nghóa thöù tö) chæ roõ Toân giaû Tu Boà-ñeà töï baûo: Chính ñích thaân toâi ñöôïc theo Nhö Lai, ñöôïc nghe giaùo vaø lyù cuûa kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy, neân nhöõng gì toâi noùi ñuùng nhö lôøi Phaät noùi, khoâng nhieàu khoâng ít, khoâng veõ vôøi, khoâng sai laàm. Quyeát ñònh nhö vaäy töùc khoâng coù loãi nghe truyeàn laïi. Cho neân noùi laø "Nhö vaäy". Toâi nghe, thì nghóa cuûa nhö vaäy ñaõ nghe taát phaûi coù ngöôøi, cho neân lôøi tieáp theo laø "Toâi nghe". ÔÛ ñaây, ai töï xöng Toâi maø noùi laø "Toâi nghe"? Coù nhieàu caùch hieåu. -Toân giaû Tu Boà-ñeà xöng toâi cuøng vôùi moät ngaøn hai traêm naêm chuïc vò Tyø-kheo ñoàng nghe kinh naøy, neân noùi laø Toâi nghe. Roõ raøng lyù thoâng maø lôøi cuõng thoâng. Coøn Toân giaû A Nan noùi toâi nghe thì nghóa khaùc, chaúng phaûi ôû ñaây... Ba thöù Ñaïi Tieåu Trung thöøa maø Toân giaû A Nan truyeàn giöõ nôi Phaùp Taïng cuûa ba thöøa thì nghóa aáy coù theå nhaän bieát. - Laøm sao bieát? Vì Toân giaû Tu Boà-ñeà noùi "Toâi nghe" chaúng phaûi laø ngöôøi khaùc, goàm coù hai nghóa, suy nghieäm maø bieát ñöôïc. Laø theo vaên cuûa kinh trong phaàn xeùt duyeät nôi Toân giaû Tu Boà-ñeà thöa hoûi: Kinh naøy neân goïi laø gì, chuùng con phuïng trì nhö theá naøo? Do lôøi vaên naøy maø suy nghieäm thì bieát ngöôøi nay noùi "Toâi nghe" chính laø Tu Boà-ñeà. - Tuy luùc aáy Toân giaû Tu Boà-ñeà coù hoûi nhö theá, sau ñoù noùi "Toâi nghe", thì haø taát phaûi laø Toân giaû Tu Boà-ñeà? Cho neân laïi caên cöù vaøo vaên naøo ñeå nghieäm bieát "Toâi nghe" laø lôøi cuûa Toân giaû Tu Boà-ñeà noùi? - Thuôû xöa, sau khi Nhö Lai dieät ñoä thì coù ba kyø kieát taäp Phaùp taïng . Kyø kieát taäp ñaàu tieân laø ôû nôi hang Nhôn Ñaø La thuoäc thaønh Vöông xaù, coù naêm traêm vò Tyø-kheo kieát taäp Phaùp taïng, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát (Ñaïi- ca-dieáp?) Vaø caùc vò Tyø-kheo La-haùn moãi ngöôøi ñeàu töï xöng: Chính toâi nghe kinh naøy, kinh kia nhö theá, do Phaät noùi ôû nôi naày. Veà sau, Phaät phaùp bò vua döõ tieâu dieät. Töø ñoù trôû ñi laïi coù baûy traêm vò Tyø-kheo, toå chöùc kieát taäp Phaùp taïng (laàn hai). Khi ñoù ñeàu baûo: Kinh naøy, toâi ñöôïc nghe töø thaày Tyø-kheo naøy noùi, maø khoâng noùi: Ñöôïc nghe töø Phaät noùi. Laàn taùi kieát taäp naøy laø hoaøn toaøn do ngöôøi thuoäc Tieåu thöøa

kieát taäp Phaùp taïng. Laïi nöõa, khi Nhö Lai ôû khoaûng giöõa cuûa hai coõi, beân ngoaøi nuùi Thieát Vi khoâng ñeán theá giôùi naøo khaùc, coù voâ löôïng chö Phaät cuøng taäp hoïp taïi ñaáy, noùi khi Phaät giaûng noùi kinh xong muoán keát taäp Phaùp taïng Ñaïi thöøa, laïi trieäu taäp ñoà chuùng, haøng La-haùn coù taùm möôi öùc na do tha, coøn chuùng Boà-taùt thì voâ löôïng voâ bieân, haèng haø sa soá chaúng theå nghóa baøn, ñeàu vaân taäp ñoâng ñuû nôi aáy. Baáy giôø caùc vò Thinh vaên, Boà-taùt ñeàu noùi: Nhö vaäy toâi nghe ñöùc Nhö Lai ôû choã ñoù giaûng noùi kinh aáy v.v... Coøn Toân giaû Tu Boà-ñeà thì noùi: "Nhö vaäy toâi nghe, ñöùc Phaät ôû taïi thaønh Xaù Baø Ñeà giaûng noùi kinh Kim Cang Baùt Nhaõ". Cho neân bieát ngöôøi nay noùi "Toâi nghe" chính laø Tu Boà-ñeà. "Moät thôøi": Ñaõ noùi Toâi nghe taát

phaûi coù moät luùc naøo, cho neân keá ñoù neâu lôøi “Moät thôøi”. Thôøi gian coù nhieàu thöù: hoaëc trong moät nieäm, hoaëc moät ngaøy ñeâm, hoaëc moät traêm naêm, hoaëc moät kieáp, hoaëc thôøi gian xuaân, thu, ñoâng, haï... Nay noùi Moät thôøi, Moät thuoû thì khoâng phaûi laø caùc thôøi gian vöøa keå, maø moät chính laø luùc Nhö Lai giaûng noùi kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy. Tuy baûo “Moät thôøi” nhöng khoâng noùi roõ naêm naøo, thaùng naøo, ngaøy naøo, cho neân chaúng bieát ñoù laø vaøo luùc naøo. Nhö Kinh Ñaïi Hoa Nghieâm thì ngay trong ngaøy thaønh ñaïo, taïi ñaïo traøng Tòch Tónh, Nhö Lai giaûng noùi phaåm Theá Gian Tònh Nhaõn. Ñeán tuaàn thöù hai (möôøi boán ngaøy sau), taïi cung Trôøi Tha Hoùa Töï Taïi, Nhö Lai giaûng noùi phaåm Thaäp Ñòa. Hoaëc nhö kinh Baùt Nhaõ goàm möôøi vaïn keä Nhö Lai giaûng noùi sau naêm naêm ngaøy thaønh ñaïo. Ñoù laø nhöõng kinh ñaõ thaønh vaên. Coøn baûy boä Baùt Nhaõ khaùc thì chæ goïi laø “Moät thuoû noï” neân khoâng bieát giaûng noùi vaøo naêm naøo. Thaønh ñaïo ñöôïc möôøi naêm thì giaûng noùi kinh Nhö Lai Taïng. Thaønh ñaïo vöøa moät naêm thì giaûng noùi phaåm Ñaïi Taäp Baûo Traøng taïi vöôøn truùc Ca Lan Ñaø thuoäc thaønh Vöông xaù. Rieâng phaåm Ñaø La Ni Töï Taïi Vöông thì Ngaøi giaûng noùi taïi khoaûng giöõa cuûa hai coõi Duïc vaø Saéc giôùi, luùc ñoù Phaät thaønh ñaïo ñaõ möôøi saùu naêm. Kinh coù vaên baûn roõ raøng thì deã nhaän bieát, coøn caùc vaên kinh baûn khoâng roõ thì khoù nhaän bieát ñöôïc. Song thôøi gian giaûng noùi kinh naøy tuy khoâng roõ naêm naøo nhöng coù theå bieát laø ñöôïc giaûng noùi vaøo sau buoåi tröa. Laøm sao bieát? Kinh noùi: Ñeán giôø aên, ñaép y mang baùt vaøo thaønh khaát thöïc, xin xong trôû veà Tònh xaù, duøng böõa roài caùc Tyø-kheo môùi taäp hoïp ñeå nghe giaûng noùi kinh naøy. Cho neân bieát kinh ñöôïc giaûng noùi vaøo sau buoåi tröa. Theo söï truyeàn laïi laø, suoát caû moät ñôøi töø luùc Thaønh ñaïo ñeán khi

nhaäp Nieát-baøn, ñöùc Nhö Lai luoân luoân giaûng thuyeát Ma Ha Baùt Nhaõ, Hoa Nghieâm, Ñaïi Taäp, chöa heà giaùn ñoaïn. Coøn kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy ôû trong taùm boä thì ñöôïc giaûng thì noùi sau cuøng. Toân giaû Tu Boà-ñeà noùi ngay “Toâi nghe, moät thôøi”, chaúng noùi vaøo naêm naøo, theá neân chæ noùi “Moät thôøi”. ÔÛ treân tuy noùi “Nhö vaäy toâi nghe, moät thôøi” veà lyù giaùo cuûa Baùt Nhaõ nhöng chöa bieát ôû beân ai ñeå nghe noùi, neáu ôû beân ngöôøi khaùc ñeå nghe thì chaúng ñaùng tin. Nay noùi: “Toâi nghe töø Phaät noùi”, bieát roõ laø Nhö Lai noùi thì raát ñaùng tin caäy. Tieáp theo noùi: Baø Giaø Baø, thì teân goïi ñoù chính laø phieân aâm tieáng AÁn Ñoä, ñôøi Nguïy ôû Trung Quoác khoâng coù teân goïi töông xöùng, neân giöõ nguyeân phieân aâm ñoù trong Hoà baûn. Nghóa ñöôïc giaûi thích laø coù khaû naêng phaù tan phieàn naõo, hoaëc goïi laø ñaày ñuû trí tueä coâng ñöùc. Cuõng ñöôïc goïi laø: “Baäc coù tieáng taêm lôùn, ñöôïc haøng Trôøi Ngöôøi quy kính”. Cuõng goïi laø: “Baäc coù khaû naêng haøng phuïc ñöôïc Thieân ma, cheá ngöï ñöôïc ngoaïi ñaïo”... Caùc nghóa nhö theá, raát nhieàu neân khoâng theå luaän giaûi ñaày ñuû. Laïi nöõa, coøn goïi laø Tö Töù Nhó. Theo chaùnh baûn cuûa AÁn Ñoä thì nôi phaàn ñaàu cuûa taát caû kinh ñeàu goïi laø Baø Giaø Baø. ÔÛ Trung Quoác nôi ñaàu caùc kinh phaàn nhieàu ñeàu noùi: Phaät. Ngay luùc aáy coù choã goïi laø An Baø Giaø

Baø, neân cuõng duøng caû hai teân. Caâu thöù tö naøy noùi roõ veà ngöôøi giaûng noùi Phaùp. ÔÛ tröôùc, tuy noùi ôû beân Phaät ñöôïc nghe do chính Ngaøi giaûng noùi, nhöng chöa bieát ñöùc Nhö Lai giaûng noùi ôû ñaâu. Neáu khoâng coù nôi choán thì khoâng ñaùng tin, vì vaäy phaûi noùi tieáp laø: “taïi thaønh Xaø baø ñeà”. Nhöng phaùp thaân cuûa Nhö Lai vi dieäu döùt tuyeät moïi hình töôùng thöôøng truù trong Thaùnh haïnh, Phaïm haïnh, neân ñoaïn kinh sau vieát: Chö Phaät laáy ñaïo Chaúng truï” laøm truï xöù. Thaân nhö theá thì ñaâu coù bò haïn cuoäc vaøo nôi choán naøo? Nhöng noùi: ÔÛ taïi Xaù Baø Ñeà, laø neâu roõ söï öùng hieän cuûa chö Phaät nhaèm caûm hoùa chuùng sinh. Nay chuùng sinh ñaõ coù nôi choán roài thì Phaät cuõng gioáng vaäy thoâi. Laïi muoán giuùp cho chuùng sinh ôû ñôøi vò lai bieát ñöùc Nhö Lai ñaõ giaûng noùi kinh Kim Cang Baùt Nhaõ taïi choán ñoù ñeå hoï sinh taâm kính troïng, leã baùi, hoaëc khen ngôïi hoaëc döïng thaùp, daâng raûi höông hoa, cuùng döôøng toân quyù caùc nôi choán aáy maø coù ñöôïc coâng ñöùc. Veà teân thaønh Xaù Baø Ñeà thì töø kieáp xa xöa coù hai anh em Tieân nhaân, ngöôøi em teân laø Xaù Baø, ñôøi Nguïy dòch laø AÁu Tieåu, ngöôøi anh teân laø A Baø Ñeà, nhaø Nguïy dòch laø Baát khaû haïi. Caû hai vò Tieân naøy ñeàu ñeán thaønh naøy caàu hoïc ñaïo, töùc nhaân ñaáy maø ñaët teân thaønh. Teân ngöôøi em boû bôùt chöõ Baø, teân ngöôøi anh boû bôùt chöõ A, hai teân naøy hieän vaãn coøn,

neân goïi laø thaønh Xaù Baø Ñeà, cuõng goïi laø thaønh Xaù veä. Nhö nhaân coù Tieân teân Caâu-thi-na, neân ñaët teân thaønh laø Caâu-thi-na. Hoaëc nhôn vò Tieân teân Ca-tyø-la neân ñaët teân thaønh laø Ca-tyø-la-veä, ñeàu laø laáy teân ngöôøi ñeå ñaët teân ñaát. Chæ rieâng thaønh A Du Xaø thì nhaân nôi vieäc maø ñaët teân, ñôøi Nguïy goïi laø thaønh “ Baát Khaû Haøng Phuïc”. Caây Kyø-ñaø, vöôøn Caáp-coâ-ñoäc: ÔÛ treân tuy noùi taïi thaønh Xaù Baø Ñeà, nhöng nôi choán haõy coøn roäng, vì theá phaàn tieáp theo laø ñeå chæ roõ choã cuï theå. Chöõ “Kyø” laø tieáng AÁn Ñoä chæ vò thaùi töû nöôùc ñoù teân laø Kyø Ñaø Cöu Ma La. –Kyø Ñaø, ñôøi Nguïy dòch laø Thaùi töû, chöõ Cöu ma la ñôøi Nguïy dòch laø Ñoàng töû. “Thoï” (caây) laø tieáng cuûa Trung Quoác. Khu vöôøn naøy tröôùc laø cuûa Thaùi töû Kyø Ñaø, sau ñoù tröôûng giaû Tu Ñaït duøng toaøn vaøng loùt kín maët ñaát ñeå mua laïi khu vöôøn aáy, roài oâng taäp hoïp ñoâng ñaûo nhöõng ngöôøi ngheøo khoå, giaø yeáu, coâ ñoäc vaøo soáng nôi aáy ñeå caáp döôõng nuoâi naáng. Laïi nôi khu vöôøn naøy coù xaây döïng Tinh xaù, ngöôøi thôøi ñoù nhôn theá goïi laø vöôøn Caáp-coâ-ñoäc. Goäp hai teân ngöôøi chuû goàm caû teân AÁn, Hoa laø caây Kyø Ñaø, vöôøn Caáp-coâ-ñoäc. “Cuøng chuùng Ñaïi Tyø-kheo”: Tröôùc tuy noùi “Toâi nghe”, nhöng khoâng bieát cuøng nghe vôùi nhöõng ai, neân keå ra nhöõng ngöôøi cuøng nghe ñeàu laø chuùng A-la-haùn. “Moät ngaøn hai traêm naêm möôi ngöôøi ngöôøi” laø neâu soá lôùn veà ngöôøi hieän coù luùc ñoù. Neáu taïo ra saùu caâu, thì nhöõng ngöôøi cuøng nghe naøy chính laø caâu thöù saùu. Coøn nhö chæ taïo ra naêm caâu thì thuoäc veà phaàn “Toâi nghe”. - Neáu caên cöù theo phaàn Löu thoâng ôû cuoái kinh thì thaáy coù keå ñuû Boà-taùt, töù chuùng, taùm boä chuùng nghe kinh ñeàu hoan hyû. Vì sao ôû ñaây chæ neâu moät ngaøn hai traêm naêm möôi vò Tyø-kheo khoâng neâu ñuû caùc chuùng khaùc?

Do kinh naày veà nghóa lyù tuy roäng nhöng vaên thì raát ngaén goïn, neân trong phaàn Töi khoâng keå ñuû nhöõng ngöôøi cuøng nghe maø chæ neâu ra chuùng Ñaïi Tyø-kheo laø nhoùm ñoà chuùng thöôøng theo beân Phaät, phaàn sau thì keå ñuû. Caùc kinh khaùc ñeàu keå teân, khen ñöùc haïnh neân soá löôïng neâu ôû phaàn ñaàu kinh. Sôû dó kinh naøy thieáu vieäc keå teân vaø khen ngôïi coâng ñöùc cuõng laø do vaên quaù toùm löôïc. “Ñaïi Tyø-kheo” coù nhieàu nghóa, nay chæ laáy nghóa “Ñaõ ñoaïn heát phieàn naõo ñaït ñöôïc quaû vò A-la-haùn”, goïi laø Ñaïi Tyø-kheo khoâng choïn nghóa pheùp baïch töù Yeát Ma v.v... Vì goàm ñuû chín loaïi Tyø-kheo, neân goïi laø Ñaïi. Tyø-kheo laø phieân aâm töø tieáng AÁn Ñoä, Trung Hoa dòch nghóa laø Khaát só hoaëc Phaù aùc hoaëc laø Boá ma. Vì khoâng coù teân chaùnh töông tôï ñeå

truyeàn ñaït neân vaãn duøng teân goác laø Tyø-kheo cuûa AÁn Ñoä. “Baáy giôø, ñöùc Theá Toân ñaõ ñeán giôø aên tröa”: laø tröôùc buoåi tröa, bieåu thò cho caùc Sa-moân thieåu duïc aên phaûi coù giôø giaác. “Ñaép y mang baùt” laø tieâu bieåu cho töôùng tri tuùc cuûa ngöôøi xuaát gia chæ coù ba y, vaø baùt laïi khoâng giöõ hôn, ñi, ôû theo thaân, nhö chim lieàn caùnh, tuøy yù töï taïi tình khoâng luyeán luïy. “Vaøo ñaïi thaønh Xaù Baø Ñeà khaát thöïc”: Truyeän ghi: Kyø vieân ôû veà phía Ñoâng thaønh naøy töø beân ngoaøi vaøo. “Ñaïi thaønh”: thaønh naøy daøi roäng tôùi möôøi hai do tuaàn, daân cö goàm ñeán möôøi taùm öùc hoä neân goïi laø Ñaïi thaønh. Sôû dó Nhö Lai vaøo thaønh laø ñeå khaát thöïc. Nhöng phaùp thaân cuûa Nhö Lai laø theå kim cöông toàn taïi ngoaøi aên uoáng. Noùi Nhö Lai khaát thöïc töùc laø Nhö Lai hieän baøy haïnh khaát thöïc ñem laïi nhieàu lôïi ích, neân Nhö Lai phaûi vaøo thaønh khaát thöïc. Neáu noùi ñuû veà lôïi ích cuûa vieäc khaát thöïc thì raát nhieàu. Trong kinh neâu ra coù ñeán hai möôi lôïi ích. Nay chæ luaän möôøi thöù. 1. Khi Nhö Lai vaøo thaønh khaát thöïc chuùng sinh thaáy Nhö Lai coù ba möôi hai töôùng toát, taùm möôi veû ñeïp, dung maïo oai nghieâm nhö nuùi chuùa Tu-di neân hoï phaùt taâm Boà-ñeà caàu ñöôïc thaân töôùng ñeïp gioáng Nhö Lai. 2. Nhöõng keû ñui, ñieác, caâm, ngoïng, chòu nhieàu khoå sôû khi thaáy Nhö Lai, caùc noãi khoå khi seõ taïm thôøi giaûm bôùt maø phaùt taâm Boà-ñeà. 3. Nhöõng keû giaøu sang, caùc haøng tröôûng giaû luoân töï yû theá veà toäc hoï noåi taâm ngaõ maïn thaáy uy ñöùc cuûa Nhö Lai oai nghieâm ñaëc bieät khaùc ñôøi neân taùnh kieân maïn kia döùt haún vaø phaùt taâm Boà-ñeà. 4. Ñeå che chôû baûo trôï cho caùc phuï nöõ coù ñuû ba ñieàu: ÔÛ nhaø ñöôïc cha meï che chôû -Coù choàng ñöôïc choàng che chôû -Khi giaø yeáu thì con caùi che chôû. Cho ñeán nhöõng ngöôøi löôøi bieáng öôn heøn khoâng theå gaëp Phaät, nay ñöôïc thaáy Nhö Lai vaøo thaønh thì raát ñoãi vui möøng maø phaùt taâm Boà- ñeà. 5. Caùc haøng Ñeá thích, Phaïm thieân, Töù thieân vöông, taùm boä chuùng nhö Trôøi, Roàng theo Nhö Lai, moãi vò ñeàu ñem höông hoa vaø troåi nhaïc, khen ngôïi, cuùng döôøng Nhö Lai. Moïi ngöôøi khi thaáy theá thì nghó: Chö Thieân haõy coøn ñem höông hoa troåi nhaïc Trôøi cuùng döôøng Nhö Lai, coøn chuùng ta sao chaúng laøm theá. Roài hoï baét chöôùc chö Thieân vaø caùc Thaàn linh, neân baøy leã vaät cuùng döôøng vaø phaùt taâm Boà-ñeà. 6. Khi Nhö Lai vaøo thaønh khaát thöïc thì Töù thieân vöông moãi vò ñeàu oâm moät bình baùt, Nhö Lai thoï nhaän xong thì hôïp boán baùt laïi thaønh

moät, Phaät hieän baøy söï vieäc ñoù thaät khoâng theå nghó baøn, thaáy ñöôïc ñeàu raát vui

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 247

möøng maø phaùt taâm Boà-ñeà. 7. Ñöôïc hai haïng ngöôøi giaøu vaø ngheøo cuøng cuùng thí. Ngöôøi giaøu coù nhieàu thöùc aên muoán cuøng nhieàu cho Nhö Lai, khi thaáy baùt cuûa Nhö Lai troáng thì cuùng nhieàu. Coøn keû ngheøo thì thöùc aên ít, lo sôï chaúng daùm cuùng, khi thaáy baùt cuûa Nhö Lai ñaày thì maïnh daïn ñem ít thöùc aên daâng Phaät. Nhö theá caû hai haøng ñeàu vöøa yù thoûa loøng cho ñaây laø ñieàu hy höõu neân cuøng phaùt taâm Boà-ñeà. 8. Trong baùt cuûa Nhö Lai coù nhieàu thöùc aên uoáng ñuû moïi vò nhöng khoâng heà laãn loän nhö caùc ñoà ñöïng khaùc, ñem cuùng laïi cho chuùng Taêng vaø cho taát caû moïi ngöôøi cuøng aên uoáng, theá maø chaúng theâm chaúng giaûm, moïi ngöôøi thaáy vaäy ñeàu raát vui möøng maø phaùt taâm Boà-ñeà. 9. ÔÛ ñôøi vò lai, caùc ñeä töû Phaät seõ bò ngöôøi ñôøi cheâ traùch: “Nhö Lai, thaày cuûa caùc oâng ñaâu coù khaát thöïc, côù sao caùc oâng laïi phaûi khaát thöïc”? Neân Nhö Lai phaûi hieän ra haïnh tu khaát thöïc. 10. Theå cuûa Nhö lai laø Kim cang noäi thaân khoâng phaûi khoâng coù, hôn nöõa thöôøng ôû trong ñònh nhöng thaät ra khoâng coù aên uoáng, chæ coù chö Thieân laø bieát ñöôïc söï vieäc aáy, song vì nhaèm hoùa ñoää chuùng sinh neân phaûi vaøo thaønh xin aên, hieän ra haïnh khaát thöïc. Do coù nhieàu lôïi ích nhö theá neân Nhö Lai phaûi thaønh khaát thöïc. Trong thaønh, theo thöù lôùp khaát thöïc. - Theo phaùp cheá cuûa nöôùc AÁn Ñoä thôøi aáy thì boán ñaúng caáp treân ôû trong thaønh, coøn caùc ngöôøi laøm ñoà teå (moå thòt), baùn thòt phaûi ôû ngoaøi thaønh. Neáu nhöõng ngöôøi naøy vaøo thaønh thì phaûi vöøa ñi vöøa laéc linh laøm hieäu, phaûi ñi rieâng leû, khoâng ñöôïc tuï hoïp laãn loän. Nay noùi “thöù lôùp” töùc caû boán ñaúng caáp ôû trong thaønh, Nhö lai chaúng boû nhaø ngheøo ñeán nhaø giaøu, chaúng traùnh nhaø heøn tôùi nhaø sang neân noùi laø “Thöù lôùp töøng nhaø xin aên”. Nhö vaäy, Phaät khoâng coù taâm bình ñaúng ñoái vôùi chuùng sinh? Ñaây neâu roõ taâm Nhö Lai chaúng phaûi laø khoâng bình ñaúng, nhöng phaûi tuaân haønh phaùp cheá cuûa ñaát nöôùc. Thaät ra, Nhö Lai cuõng vaøo nhaø nhöõng keû haï tieän ñeå khaát thöïc, coù ñieàu laø khi Ngaøi vaøo ñoù thì khoâng cho ngöôøi thaáy. Vì neáu thaáy ñöôïc thì haøng Saùt-ñeá-lôïi, Baø-la-moân seõ cheâ traùch: Sa-moân laø ngöôøi khoâng thanh tònh vì ñaõ vaøo xin aên ôû nhaø haï tieän, roài hoï khoâng sinh taâm toân troïng. Neáu nhöõng ngöôøi treân khoâng coøn kính troïng nöõa thì Phaät phaùp khoù ñöùng vöõng. Caùc Sa-moân xöù AÁn Ñoä phaàn lôùn khoâng ñeán khaát thöïc nôi nhaø ngöôøi ñoà teå hay haïng Chieân-ñaø-la, cuõng khoâng ñeán khaát thöïc nhöõng nôi coù voi döõ, ngöïa döõ, choù döõ v.v... Duy chæ moät mình Nhö Lai thöù lôùp ñeán töøng nhaø khaát thöïc, coøn caùc Tyø-kheo hoaøn toaøn

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 248

khoâng ñöôïc moät mình thöù lôùp ñeán töøng nhaø khaát thöïc. “Trôû veà choán cuõ”. Laø khaát thöïc xong thì trôû veà Kyø vieân. “Duøng côm xong”: laø Nhö Lai khoâng aên nhöng hieän ra coù aên. Thöùc aên trong baùt ñöôïc chia laøm ba phaàn.

Moät phaàn ñem ñeå treân laù, coû nhaèm Boá thí cho chuùng sinh nôi maët ñaát. Moät phaàn ñeå trong nöôùc, Boá thí cho loaøi thuûy toäc. Moät phaàn duøng ñeå aên. Nhöng Nhö Lai thaät ra chaúng aên uoáng, chæ coù haøng chö thieân laø bieát Nhö Lai chaúng aên uoáng, nhöng hieän ra coù aên uoáng. “Thu xeáp y baùt”- laø xeáp y Taêng giaø leâ vaø röûa baùt xong ñem ñeå vaøo choã thöôøng ngaøy. “Röûa chaân xong”: Ñoâi chaân cuûa Nhö Lai cuõng nhö hoa sen, buïi nöôùc khoâng baùm. Nhö phaùp thoâng thöôøng chö Phaät ñeàu ñi boä, nhöng Nhö Lai khi ñi thì caùch maët ñaát boán loùng tay, chaân khoâng heà chaïm ñaát, beân döôùi hoa sen moïc ñôõ chaân, ñaâu coù dính buïi maø noùi röûa chaân? Chaúng qua laø bieåu thò ngöôøi xuaát gia coù oai nghi nghieâm trang, thanh tònh, hình töôùng ñaùng toân kính, quyù troïng. “Nhö thöôøng leä traûi toøa ngoài”. Ñaây chaúng phaûi laø haøng ngöôøi, Trôøi, taùm boä chuùng laøm vaø ñeä töû traûi ñoà ngoài, cuõng chaúng phaûi do Nhö Lai nghó ñeán thì môùi coù. Phaûi bieát chö Phaät, Nhö Lai ñaõ gieo troàng nhôn laønh raát saâu daøy, neân töï nhieân quaû baùo coù phoøng nhaø baèng baûy baùu vaø choã ngoài baèng nhöõng vaät quyù toát ñeïp, ñaâu caàn phaûi xaây döïng baøy bieän. Vì theá noùi Nhö Lai nhö thöôøng leä traûi toøa ngoài. Nghóa laø khi Phaät muoán ngoài thì toøa ngoài seõ hieän ra, khi ñi thì toøa ngoài aáy seõ bieán maát. “Ngoài kieát giaø”: Trong boán oai nghi ñi ñöùng naèm ngoài thì ngoài laø oai nghi ñeïp vaø thuaän lôïi hôn caû. Neáu ñi, ñöùng thì seõ coù nhieàu meät moûi. Coøn ngoài duø laâu vaãn khoâng beänh hoaïn, laïi tuøy nghi maø nhaäp ñònh, ngöôøi thaáy ñöôïc seõ raát vui möøng vaø ñeàu phaùt ñaïo taâm. “Thaân ngay ngaén an truï” Ñaây laø chæ roõ veà thaân nghieäp cuûa Nhö Lai, bieåu thò Nhö Lai ñaõ hoaøn toaøn lìa caùc cöû chæ thoâ tröôïc, luoân luoân coù töôùng chaùnh ñònh tam muoäi, an nhieân khoâng heà lay ñoäng, khaùc naøo töôïng baèng vaøng ñuùc, nhö ngöôøi goã. “Chaùnh nieäm chaúng ñoäng”. Ñaây laø noùi veà yù nghieäp cuûa Nhö Lai, chuyeân nhaát taâm yù vaøo moät caûnh thì ñöôïc tam muoäi thuø thaéng, khoâng heà xao ñoäng chuyeån dôøi, neân goïi laø baát ñoäng. Chaùnh nieäm voán laø taâm phaùp thì laøm sao bieát ñöôïc? Laïi duø chaùnh nieäm laø taâm phaùp nhöng saâu laéng meânh moâng thaät khoù suy löôøng? Do nhìn haønh töôùng tónh laëng, baát ñoäng maø suy nghieäm ra taâm, ñuû bieát laø coù ñònh. Nhö nhöõng Tyø-kheo ñaéc ñònh hoaëc moät ngaøy baát ñoäng, hoaëc baûy ngaøy cuõng chaúng lay ñoäng... Vì

thaân ñaõ ñöôïc baát ñoäng neân bieát chaéc laø noäi taâm coù ñònh. – Töø ñaây trôû veà tröôùc laø thuoäc phaàn Töï. “Baáy giôø, caùc thaày Tyø-kheo”...trôû xuoáng ñeán heát caâu “kheùo phoù chuùc cho caùc Boà-taùt”. Ñaây laø ñoaïn kinh thöù hai goïi laø phaàn Kheùo hoä nieäm”. Sôû dó goïi phaàn naøy laø Kheùo hoä nieäm laø do Toân giaû Tu Boà-ñeà ñöôïc söùc gia hoä ngaàm cuûa Nhö Lai muoán Toân giaû neâu caâu hoûi, nhaân ñoù Nhö Lai giaûng noùi kinh Kim Cang Baùt Nhaõ naøy cho chuùng Boà-taùt. Theo kinh Toân giaû Tu Boà-ñeà muoán thöa hoûi ba vieäc xaûy ra treân ñaát, ñeå phaùt khôûi phaàn kinh sau kinh: Neân ñaàu tieân Toân giaû khen ngôïi: “Baïch Theá Toân thaät laø hy höõu! Nhö Lai ñaõ kheùo hoä nieäm vaø phoù chuùc cho caùc vò Boà-taùt”. Ñaây laø laøm saùng toû vieäc Nhö Lai kheùo giaùo hoùa hai

haïng Boà- taùt caên trí ñaõ thuaàn thuïc vaø chöa thuaàn thuïc, khieán hieåu roõ ñaày ñuû veà theá gian, mau choùng böôùc vaøo taùnh ñòa vaø Sô ñòa trong phaùp Ñaïi thöøa. Tieáp theo neâu roõ veà phaàn thöù hai. “Caùc Tyø-kheo”: Ñaây cuõng laø trong soá chuùng ñeä töû goàm moät ngaøn hai traêm naêm möôi vò Tyø-kheo thöôøng theo beân Phaät. Sôû dó noùi “Cuøng ñeán choã Phaät” laø vì theo leä thöôøng chuùng Tyø-kheo phaûi ôû boán phía quanh choã Phaät caùch khoaûng moät, hai traêm böôùc tuøy choå ñaõ thích nghi maø haønh ñaïo ñuùng phaùp. Khoâng ôû quaù gaàn choã Phaät vì e gaây oàn aøo neân phaûi ôû xa xa. Nhö Lai thöôøng ñaép y mang baùt khaát thöïc rieâng, khoâng daãn theo ñeä töû, chuùng Tyø-kheo cuõng vaäy, khoâng ñi theo Nhö Lai. Theo thoâng leä, thì sau buoåi aên tröa, Nhö Lai thöôøng giaûng noùi phaùp cho boán chuùng ñeä töû vaø taùm boä. Theá neân, nhôø söùc oai thaàn ngaàm gia hoä khieán chuùng Tyø-kheo cuøng ñeán choã Phaät. Neáu Nhö Lai khoâng duøng yù löïc ñeå gia hoä thì chuùng Tyø-kheo khoâng nhôø ñaâu maø ñeán ñöôïc. “Luùc aáy Tueä maïng Tu Boà-ñeà ñöùng daäy cung kính baïch Phaät: “Baïch Theá Toân! Thaät laø hy höõu!”. Taát caû chuùng Boà-taùt, Thinh vaên, khi ñöùng tröôùc Nhö Lai muoán thöa hoûi ñieàu gì neáu khoâng nhôø söùc gia hoä cuûa Phaät thì chaúng daùm hoûi. Toân giaû Tu Boà-ñeà thaät söï laø Thinh Vaên thì caàn phaûi nhôø söùc gia bò cuûa Phaät môùi coù theå thöa hoûi. Coøn neáu vì phöông tieän maø Boà-taùt quyeàn hieän laøm Thanh Vaên, cuõng phaûi nhôø vaøo söùc gia hoä cuûa Nhö Lai thì môùi coù theå thöa hoûi ñöôïc. Töø luùc Taêng chuùng vaân taäp ñeán, Nhö Lai chöa noùi ñieàu gì, Toân giaû Tu Boà-ñeà coù nhaân duyeân gì maø ôû giöõa ñaïi chuùng lieàn leân tieáng taùn thaùn Nhö Lai: Baïch Theá Toân, thaät laø hy höõu, Nhö Lai ñaõ kheùo hoä nieäm, kheùo phoù chuùc cho caùc Boà-taùt? Bôûi Toân giaû Tu Boà-ñeà ñaõ ñöôïc Nhö Lai ngaàm gia hoä tröôùc, neân Toân giaû coù trí tueä, bieän taøi khoâng khaùc ñöùc Phaät. Vì Phaät saép noùi kinh Kim Cang Baùt-nhaõ Ba-la-maät cho caùc Boà-taùt, neân

SOÁ 1512 - LUAÄN KIM CANG TIEÂN, Quyeån 1 250

Toân giaû muoán hoûi Nhö Lai ba vieäc xaûy ra treân maët ñaát, ñeå phaùt khôûi vieäc tieáp theo laø Phaät noùi kinh. Vì theá Toân giaû Tu Boà-ñeà taùn thaùn: Baïch Theá Toân thaät hy höõu! “Hy höõu” (hieám coù): Töùc chaúng phaûi luùc naøo cuõng coù, neân laø hieám coù. Tieáng hy höõu naøy chính noùi laø kheùo leùo, laø luoân thöôøng laø gioûi... Ñaây laø noùi Nhö Lai nhanh choùng hoä nieäm phoù chuùc cho hai haïng Boà-taùt, hôïp vôùi caên trí ñeå cho thuoác ñuùng luùc, khoâng laøm maát cô hoäi laõnh thoï ñaïo phaùp, neân goïi laø hy höõu. “Nhö Lai ÖÙng cuùng, Chaùnh bieán tri” laø khen ngôïi toùm löôïc ba danh hieäu cuûa Phaät. “Kheùo hoä nieäm caùc Boà-taùt, kheùo phoù chuùc cho caùc Boà-taùt”. Luaän roäng veà Boà-taùt thì coù hai haïng: 1. Boà-taùt xuaát theá gian töø baäc Sô ñòa trôû leân. 2. Laø Boà-taùt theá gian ñòa tieàn (chöa ñaêng ñòa). Boà-taùt ñòa tieàn laïi coù hai loaïi laø Ngoaïi phaøm vaø Noäi phaøm. Boà-taùt Noäi phaøm laïi goàm hai thöù laø Boà-taùt caên thaønh thuïc vaø Boà-taùt caên chöa thuaàn thuïc. Nay noùi “kheùo hoä nieäm” laø taùn döông Nhö Lai kheùo hoä nieäm caùc Boà-taùt ñòa tieàn Taùnh chuûng giaûi haïnh, caên thuaàn thuïc. “Kheùo phoù chuùc laø khen kheùo phoù chuùc cho Boà-taùt trong Taäp chuûng

tính caên chöa thaønh thuïc. - Sôû dó noùi kheùo hoä nieäm vaø kheùo phoù chuùc cho hai haïng Boà-taùt naøy laø neáu Nhö Lai chaúng hoä nieäm, phoù chuùc thì caùc Boà-taùt aáy khôûi phaùt taâm haïnh tu haønh trong caùc caûnh giôùi ñaõ quaùn saùt seõ coù nhieàu laàm laïc, lui suït. Khoâng theå quyeát ñònh böôùc vaøo Taùnh ñòa, thaäm chí coù khi luaân chuyeån caùc kieáp an truï ôû theá gian maõi khoâng theå nhanh choùng böôùc vaøo Sô ñòa, neân caàn phaûi ñöôïc Nhö Lai hoä nieäm, phoù chuùc. Caên thaønh thuïc laø trong taùnh chuûng, haïnh, giaûi, quaùn, ba loaïi hai Ñeá vaø hai thöù voâ ngaõ, traûi qua moät ñaïi taêng kyø saép ñuû maø chöa ñaày ñuû, muoán chöùng ñaïo thì chaäp chôøn nhö ñaõ thaáy lyù, ôû ñoù aùnh saùng cuûa voâ sinh phaùp nhaãn ñaõ hieän töøng phaàn tröôùc maét, hai thöù coâng ñöùc vaø trí tueä ñaõ trang nghieâm ñaày ñuû, chaéc chaén coù theå chöùng ñöôïc taùm boán ngaøn caùc phaùp Ba-la-maät, cuõng chöùng ñöôïc baäc Sô ñòa vónh vieãn khoâng coøn thoái chuyeån neân goïi laø caên thaønh thuïc, nhöng chöa ñöôïc goïi laø Boà-taùt Ñaïi löïc ñaõ chöùng ñaéc voâ sinh phaùp nhaãn töø baäc Sô ñòa trôû leân. Caên chöa thuaàn thuïc laø trong söï reøn taäp chuûng taùnh, nhöng ngöôøi reøn taäp chuûng taùnh laïi coù hai thöù laø: Moät laàn quyeát ñònh vaø Baát ñònh Baát ñònh (chaúng quyeát ñònh) laø tuy ôû theá gian ñaõ tu taäp caùc coâng ñöùc trí tueä nhö: Vaên, Tö, Tu v.v...vaø caùc haïnh Ba-la-maät, nhöng chöa chaéc chaén

ñöôïc vaøo Taùnh ñòa cho ñeán baäc Sô ñòa vì coøn tieán vaø luøi, ai luøi thì goïi laø Boà-taùt caên tính chöa thuaàn thuïc. Nhö baûy haïng ngöôøi phaùt taâm Boà- ñeà, thì ba haïng tröôùc phaàn lôùn ñeàu chaúng luøi, coøn boán haïng sau thì coù luøi hoaëc khoâng luøi. Neáu may maén ñöôïc gaëp chö Phaät, Boà-taùt laø caùc baäc thieän tri thöùc thì khoâng coøn thoái chuyeån. Neáu khoâng gaëp thieän tri thöùc thì taâm Boà-ñeà luøi suït, chuyeån vaøo haïng Ngoaïi phaøm, Nhò thöøa. Ñaây laø ngöôøi reøn taäp chuûng tính, coù luøi hoaëc khoâng luøi. Coù choã cho Boà-taùt Taùnh chuûng vaãn coøn bò thoái ñoïa nôi ñòa nguïc. Trong kinh Laïc Trang Nghieâm noùi: Baäc Boà-taùt Taùnh ñòa chaéc chaén khoâng luøi suït. Theá neân trong luaän Baûo Man noùi: Coù ngöôøi hoûi Boà-taùt Long Thoï: Trong kinh Ñòa Trì noùi: Boà-taùt Taùnh ñòa bò thoái ñoïa vaøo ñòa nguïc A Tyø, nghóa aáy laø theá naøo? Boà-taùt Long Thoï ñaùp: Tuy nôi kinh Ñòa Trì noùi: Boà-taùt Taùnh ñòa coøn bò ñoïa vaøo ñòa nguïc, nhöng toâi thì chaúng daùm baûo theá. Vì sao? Vì nôi kinh Baát Taêng Baát Giaûm ñaõ neâu roõ: Boà-taùt Taùnh ñòa hoaøn toaøn khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. – Laïi nhö trong kinh Laïc Trang Nghieâm coù noùi: Hoaëc coù khi, Boà-taùt Taùnh Ñòa gieát haïi chuùng sinh nôi coõi Dieâm-phuø-ñeà, duø coù toäi ñoù, nhöng vaãn khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. Neáu coù gieát heát chuùng sanh nôi boán coõi thieân haï thaäm chí chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi thì cuõng khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. Vì sao? Vì ngöôøi naøy ñaõ voâ soá kieáp tu haønh, cuùng döôøng chö Phaät, coâng ñöùc, trí tueä, caên laønh ñeàu ñaõ thuaàn thuïc. Thaønh thöû, duø coù gaây troïng toäi, nhöng do nhôø löïc phöôùc ñöùc lôùn lao, neân toäi kia lieàn tieâu heát, khoâng bò ñoïa nôi ñòa nguïc. Cuõng nhö thanh saét ñoát thaät noùng nhoû moät ít nöôùc leân treân lieàn heát noùng. Laáy ñoù suy nghieäm maø bieát, böïc Boà-taùt

Taùnh ñòa khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc. - Nhö theá thì hai kinh noùi traùi nhau laøm sao laõnh hoäi? - Giaûi ñaùp: Trong kinh Ñòa trì noùi "Vaøo ñòa nguïc" chính laø coù yù gaây sôï haõi ñeå Boà-taùt Ñòa tieàn lo sôï, tu mau chöùng quaû Sô ñòa chöù thaät söï khoâng phaûi laø vaøo ñòa nguïc A Tyø. Nhö trong kinh Thaäp Ñòa, vôùi baûy lôøi khuyeân Boà-taùt ôû ñòa thöù taùm: "OÂng chôù neân ham truï vaøo ñònh Tòch dieät nhöng Boà-taùt ñòa thöù taùm ñaõ ñöôïc chöùng quaû vò xuaát ra coâng duïng tuyeät khoâng coøn nhaän thöùc phaân bieät, taát caû nieäm khoâng sinh, chuyeån vaän töï nhieân tieán trieån thì ñaâu coøn ham muoán truï vaøo ñònh tòch dieät, ñaâu phaûi ñôïi nhôø khuyeân baûo môùi laøm? Hôn nöõa, thuùc giuïc caùc Boà-taùt mau chöùng nhaäp ñòa thöù chín, thöù möôøi, cho ñeán quaû vò Phaät, neân phaûi khuyeân baûo nhö theá, chöù chaúng phaûi thaät coù ham thích truï vaøo ñònh Tòch dieät? - Vieäc ñoù laøm sao bieát ñöôïc? - AÁy laø vì trong kinh ñaõ noùi: "Cuõng chôù neân buoâng boû phaùp moân

nhaãn naøy". Do vaäy, bieát roõ khoâng ham thích truï vaøo tòch dieät? Ñaây cuõng vaäy. Thaät ra khoâng bò ñoïa vaøo ñòa nguïc, nhöng noùi bò ñoïa laø coát ñeå giuïc Boà-taùt aáy mau chöùng Sô ñòa, chöù thaät söï laø khoâng bò ñoïa laïc. Vì theá bieát roõ Boà-taùt Taùnh chuûng trôû leân laø hoaøn toaøn khoâng coøn thoái chuyeån nöõa. Sôû dó noùi "kheùo hoä nieäm" laø chæ caên cöù vaøo haïng Boà-taùt caên tính ñaõ thuaàn thuïc, coøn "kheùo phoù chuùc" laø caên cöù vaøo haïng Boà-taùt caên tính chöa thuaàn thuïc. Ñieàu aáy chæ roõ: Chö Phaät tuy coù söùc raát töï taïi nhöng chæ hoùa ñoä ñöôïc nhöõng chuùng sinh coù duyeân, khoâng ñoä ñöôïc nhöõng keû voâ duyeân. Theá naøo laø coù duyeân? Nhö kinh Haûi Long Vöông noùi: "Töø Boà-taùt tu nhaân ñeán thaønh quaû Phaät, chuùng sanh naøo ñöôïc nhieáp hoùa baèng caùc phaùp: Töù nhieáp, Luïc ñoä, laø coù duyeân vôùi Phaät, Phaät töï nhieân ñoä cho. Döïa treân chuùng sanh thaønh thuïc caên taùnh ñeå laøm roõ nghóa hoä nieäm. Nhöõng chuùng sanh naøo khoâng ñöôïc nhieáp hoùa baèng caùc phaùp töù nhieáp, Luïc ñoä v.v... laø khoâng coù duyeân vôùi Phaät, Phaät giao cho caùc Boà-taùt coù duyeân laøm thieän tri thöùc, giuùp cho chuùng sanh nghó veà Vaên, Tö, Tu v.v... Nhö ñaõ ñaït Vaên, Tö, Tu... thì giuùp cho khoâng suøi suït trong tu haønh; ñaõ khoâng luøi suït trong tu haønh thì giuùp cho luoân nghó ñeán chöùng phaùp cao hôn, tieán xa hôn khoâng maát. Nhöng Nhö Lai khoâng phaûi laø khoâng kheùo hoä nieäm caùc Boà-taùt caên tính chöa thuaàn thuïc, khoâng phaûi laø khoâng kheùo phoù chuùc cho caùc Boà-taùt caên taùnh thuaàn thuïc. Hôn nöõa, ruùy töø caùc kinh neân hieåu yù khoâng laïm duïng vaøo vaên kinh. Taïm thôøi treân ñaây neâu moät yù thoâi. Luaän raèng: "kheùo hoä nieäm" laø caên cöù vaøo haïng Boà-taùt caên tính thuaàn thuïc maø noùi v.v... caâu naøy Luaän chuû tröôùc tieân phaân xöû hai loaïi Boà-taùt. Tieáp noùi theá naøo laø kheùo hoä nieäm, kheùo phoù chuùc? Luaän chuû muoán duøng keä giaûi thích, coá yù giaû ñaët ra caâu hoûi naày: Nhö Lai ñaõ duøng nhöõng taâm naøo, haønh trì nhöõng phöông phaùp naøo, cuøng nhöõng nieäm löïc naøo... maø goïi laø dieäu löïc hoä nieäm, phoù chuùc cho hai haøng Boà-taùt? Theá neân laáy keä ñeå ñaùp: "Nghóa kheùo hoä neân bieát". ÔÛ ñaây, luaän chuû ñaõ taïo taùm möôi haøng

keä ñeå giaûi thích kinh naøy. Nôi hai keä ñaàu, Luaän chuû khi saép vieát luaän, ñaõ neâu roõ söï qui kính Tam baûo vaø trình baøy yù ñaõ taïo luaän. Töø ñaây trôû ñi coù baûy möôi baûy haøng keä chính thöùc giaûi thích vaên cuûa kinh. Coøn baøi keä choùt laø taïo Luaän xong thì taùn thaùn, hoài höôùng. Moät caâu keä "kheùo hoä nieäm" aáy neâu roõ nhöõng yù nghóa gì? Chính giaûi thích caâu kinh tröôùc noùi thaät hy höõu!". Nhöng söï hy höõu ôû ñaây laø khen ngôïi Nhö Lai ñaõ mau choùng hoä nieäm vaø phoù chuùc cho hai haïng Boà-taùt, neân goïi laø kheùo. Söï kheùo hoä nieäm naøy chính laø hy höõu. Töø nghóa "kheùo" ñeå giaûi thích söï hy höõu.

Hoä laø giaûi thích chung caâu "kheùo hoä nieäm phoù chuùc". Caâu keä naøy ñaùng leõ noùi laø: kheùo hoä nieäm phoù chuùc. Nhöng vì caâu keä bò giôùi haïn neân chæ neâu rieâng chöõ Hoä. Nghóa neân bieát: laø Lyù chính nhö ôû ñaây khuyeân ngöôøi hoûi neân bieát. Roõ raøng caâu keä thöù nhöùt naøy ñaõ giaûi thích xong veà kheùo hoä nieäm vaø phoù chuùc. Caâu keä thöù hai sôû dó laïi noùi: Gia bò thaân kia ñoàng haønh: Laø giaûi thích söï thaéc maéc nghi ngôø phaàn kinh tröôùc. Thaéc maéc: kinh chaúng neân noùi nhö theá, phaûi noùi laø: "Kheùo hoä nieäm caùc chuùng sinh, kheùo phoù chuùc caùc chuùng sinh". Vì sao? Ñeå laøm saùng toû loøng töø bi, bình ñaúng cuûa Nhö Lai ñoái vôùi ngöôøi vaø vaät trong caû saùu ñöôøng, khoâng heà coù yù rieâng tö, phaân bieät phaøm, Thaùnh. Nhö noùi hoä nieäm taát caû chuùng sinh, thì nghóa ñoù goàm chung caû phaøm, Thaùnh. Coøn noùi hoä nieäm Boà-taùt, thì chæ goàm thaâu nhöõng ngöôøi tu haønh, nghóa laø khoâng goàm thaâu heát. Vì sao khoâng noùi hoä nieäm caùc chuùng sinh maø chæ noùi hoä nieäm caùc Boà-taùt? Cho neân ñaùp: "Gia bò thaân kia ñoàng haønh", töùc noùi hoä nieäm caùc Boà-taùt aáy chính laø hoä nieäm taát caû chuùng sinh. "Gia bò nôi thaân aáy" laø Nhö Lai duøng dieäu löïc trí tueä (trí vaø phöôùc) gia bò cho hai haïng Boà-taùt, khieán hoï ñích thaân chöùng nhaäp Taùnh ñòa, caû ñeán chöùng ñaéc trí cuûa baäc Sô ñòa. Neáu theá thì laïi trôû veà caùi nghi vaán tröôùc laø Nhö Lai chæ hoä nieäm Boà-taùt maø chaúng hoä nieäm chuùng sinh. Do ñoù neân coù hai chöõ ñoàng haønh ôû sau. "Ñoàng haønh" nghóa laø Boà-taùt duøng caùc phaùp boán Nhieáp vaø saùu Ñoä ñeå goàm thaâu hoùa ñoä taát caû chuùng sinh, coi chuùng sinh laø baïn beø, laø quyeán thuoäc. Nhö vaäy thì Boà-taùt ñaõ tu haønh muoân haïnh, trong khi chuùng sinh chöa tu sao laïi baûo laø ñoàng haønh ñöôïc? - Ñaùp: YÙ muoán noùi Baäc Boà-taùt ñaïi só ñaõ thaáy roõ Phaät taùnh, chôn nhö, ñaït hieåu bieát töông töï trong lyù bình ñaúng, cuõng nhö ñaéc taâm bi thöông töï moät theå ñoái vôùi taát caû chuùng sanh khoâng coøn thaáy chuùng sinh khaùc mình, mình khaùc chuùng sinh, neân neáu mình tu haønh thì taát caû chuùng sinh cuõng tu haønh. Ñoù laø neâu roõ yù Boà-taùt cuøng chuùng sinh ñoàng nhau khoâng khaùc. Vaø chuùng sinh cuõng ñoàng vôùi Boà-taùt neân noùi: "Gia bò thaân kia ñoàng haønh". Hôn nöõa coøn noùi leân, chö Phaät gia trì cho Boà-taùt giaùo hoùa chuùng sinh vaø cuøng thay phieân maø goàm thaâu daãn daét, töùc laø phaùp moân "Caâu Toâa" (cuøng thaâu toùm, daãn daét). Moät caâu naøy, noùi veà lyù thì giaûi thích hai haïng Boà-taùt, coøn noùi rieâng

laø chæ giaûi thích veà hoä nieäm. Tieáp noùi: Baát thoaùi-Ñöôïc, chöa ñöôïc" laø giaûi thích nghóa "kheùo phoù chuùc" trong kinh. "Ñöôïc" laø nhöõng gì ñaõ tu haønh tröôùc ñaây "chöa ñöôïc" laø nhöõng gì chöa tu haønh. "Chaúng luøi" laø muoán khieán cho ngöôøi ñang reøn taäp chuûng taùnh ñoái vôùi nhöõng gì ñaõ tu haønh tröôùc ñaây, phaûi höôùng ñeán giöõ vöõng chaéc khoâng ñeå maát, coøn ngöôøi chöa ñöôïc thì khieán tieán maõi khoâng luøi suït. Cho neân môùi giao cho thieän tri thöùc. "Ñoù laø kheùo phoù chuùc" caâu keát naøy ñaùng leõ noùi "ñoù laø kheùo hoä nieäm, ñoù laø kheùo phoù chuùc" nhöng vì giôùi haïn cuûa keä neân löôït bôùt. "Theá naøo laø Gia bò thaân kia ñoàng haønh"? Luaän chuû neâu ra moät caâu thöù hai cuûa keä, döïa vaøo lôøi ñaùp ôû sau thì phaân ra laøm hai caâu hoûi: Moät, Theá naøo laø gia bò thaân? Hai, Theá naøo laø ñoàng haønh? - Traû lôøi sau cuõng coù hai: "Giuùp cho theâm löïc trí tueä vaøo trong thaân Boà-taùt khieán thaønh töïu Phaät phaùp", laø traû lôøi caâu thöù nhaát: Gia bò thaân kia. Chæ roõ Boà-taùt nhôø Phaät gia bò neân ñöôïc dieäu löïc cuûa trí tueä thuø thaéng, cuõng thaønh töïu Phaät phaùp cuûa baäc Sô ñòa. "Laïi cho Boà-taùt löïc giaùo hoùa v.v... ñeå thaâu nhaän, nhieáp hoùa chuùng sanh" laø traû lôøi caâu hoûi thöù hai veà ñoàng haønh. Chæ roõ caùc Boà-taùt nhôø söï gia hoä cuûa chö Phaät maø coù ñöôïc caùi naêng löïc giaùo hoùa, neân coù theå taïo lôïi ích cho chuùng sinh, töùc laø ñoàng haønh chuùng sanh. "Theá naøo laø Baát thoaùi. Ñöôïc-chöa ñöôïc? Laø hoûi caâu thöù ba cuûa keä: Theá naøo laø Ñöôïc-chöa ñöôïc baát thoaùi? Neân ñaùp: "Ngöôøi chöa ñaït ñöôïc coâng ñöùc vaø ñaõ ñaït ñöôïc, sôï hoï thoaùi maát", laø muoán khieán cho Boà-taùt taäp chuûng taùnh ñoái vôùi hai haïnh aáy caàn hieåu bieát vöõng chaéc chaúng thoái chuyeån. "Giao phoù cho baäc trí. Laïi ñöôïc baát thoái chuyeån" cho ñeán "phoù chuùc neân bieát", caâu naøy nghóa laø tuy noùi: khoâng thoái chuyeån trong phaùp chöa ñaït ñöôïc vaø ñaït ñöôïc nhöng chöa roõ laø baát thoái chuyeån nôi nhöõng phaùp naøo. Vì vaäy noùi ngay ñoù laø baát thoåi chuyeån trong phaùp Ñaïi thöøa vaø tieán thaéng trong phaùp Ñaïi thöøa. - "Chaúng boû Ñaïi thöøa" trong quaù trình tu nhaân khoâng boû taâm Boà-ñeà, caùc haïnh Töø-Bi voâ löôïng, phaùp Ñaïi thöøa phaùp thaân voâ vi cuûa quaû vò cao nhaát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.